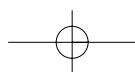

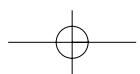
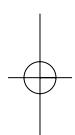
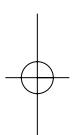
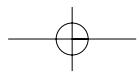
Inicijativa Buldožer

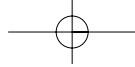
50 ekonomskih reformi za 150 dana

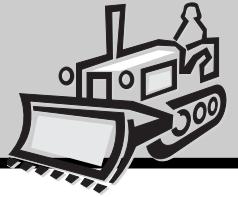
**Vaš vodič kroz ekonomske reforme
ili kako sve veći broj bh. poduzetnika
mijenja poslovno okruženje svoje zemlje**

Sadržaj

Predgovor visokog predstavnika Paddy Ashdowna

Pismo našim organima vlasti od predstavnika domaćih poduzetnika u komisiji "Buldožer"

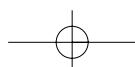
Uklanjanje prepreka za otvaranje radnih mjesta

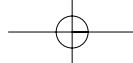
50 reformi predloženih od strane komisije "Buldožer"

Maxove avanture

Kako nastaviti lobiranje i uspostaviti funkcionalan odnos sa izabranim predstavnicima?

Obrazac komisije "Buldožer" za iskazivanje prepreka u poslovanju

Predgovor

Poštovani prijatelji,

Veliko mi je zadovoljstvo što vam mogu predstaviti rad komisije "Buldožer".

Nekad sam i ja radio u privatnom sektoru, pa stoga znam šta to znači. Svaki mjesec se pitate: "Da li će doći narudžbe? Da li će klijenti biti zadovoljni? Da li ću moći platiti račune?" Mjesec za mjesecom radite i ulažete napore dok jednog dana ne shvatite da, u stvari, stvarate nešto što je vrijedno uloženog truda.

Ne nešto što je vrijedno samo za vas, nego i za druge. Dokaz za to leži u činjenici da privatni sektor učvršćuje temelje društva. To dugoročno znači radna mjesta za mnoge ljude. To znači sredstva od poreza koja će se koristiti za pružanje dragocjenih usluga svim građanima. To znači više izvoza, što osigurava održivost zemlje na svjetskom tržištu, a posebno u Evropi.

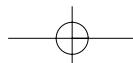
Stoga, kada su poslovni ljudi iz BiH izrazili želju da urade nešto s ciljem poboljšanja uslova u kojima posluju njihove firme, sa zadovoljstvom sam odgovorio na njihov poziv i pomogao da se ustvari komisija "Buldožer".

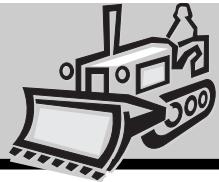
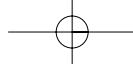
Sada komisija "Buldožer" sama funkcioniра. To nije komisija međunarodne zajednice. OHR i organizacije kao što su MMF, Svjetska banka, USAID i Evropska komisija bile su uključene samo kako bi osigurale da reforme, koje su prezentirali domaći poslovni ljudi, ne umanjuju sigurnosne standarde, da zadovoljavaju međunarodne norme, te da ne budu u suprotnosti sa uvjetima iz sporazuma zaključenih između BiH i drugih država.

Koliko mi je poznato, nijedna država do sada nije pokušala da poduzme ovako ambicioznu i detaljniju akciju kao što je to učinila komisija "Buldožer" - proglašiti 50 ekonomskih reformi za 150 dana. Jedna reforma svaka tri dana!

Ovo je izuzetna inicijativa kojoj ja bezrezervno odajem priznanje. Odajem priznanje i političkom vođstvu BiH, koje je do sada imalo veoma pozitivan pristup reformama predloženim od strane komisije "Buldožer". Siguran sam da ovo predstavlja samo početak nove vrste dijaloga između političara i poslovnih ljudi - dijaloga od kojeg će koristi imati svaki građanin ove zemlje i koji će svima osigurati održivu i bolju budućnost.

Paddy Ashdown

Pismo komisije "Buldožer" našim organima vlasti

Poštovani izabrani predstavnici,

Dana 12. novembra prošle godine formirali smo Komisiju "Buldožer" sa dva cilja:

1. Da se u roku od 110 dana doneše 50 reformi.
2. Da sa vama, našim političkim predstavnicima, uspostavimo dijalog koji bi bio dugoročne prirode, što bi nam omogućilo da postignemo pozitivne promjene u poslovnom okruženju BiH.

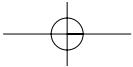
Komisija je obradila prijedloge koje je primila od velikog broja privrednika iz cijele BiH. Održala je mnoge javne skupove u cijeloj zemlji. Kao opći zaključak svih rasprava se pojavljivala činjenica da problemi sa kojima se suočavaju bh. privrednici zapravo proističu iz zakona, umjesto da budu riješeni zakonima. U nekim slučajevima, zakoni su općenito korisni, ali sadrže klauzule koje su kontraproduktivne. U drugim slučajevima, zakone su izradili ljudi koji ne poznaju tržišnu ekonomiju, te takvi zakoni sadrže temeljne propuste. Krajnji rezultat je to da neki zakoni, zapravo otežavaju, umjesto da olakšaju poslovanje u BiH; takvi zakoni obeshrabruju investitore; uništavaju mogućnost zapošljavanja.

Tokom proteklih 150 dana, Komisija "Buldožer" je analizirala ove zakonske propise koji onemogućavaju zapošljavanje i izradila je 50 konkretnih preporuka za izmjene zakona.

Mi nismo jednostavno sastavili spisak zakona koji se ne dopadaju privrednicima, ili spisak propisa za koje privrednici smatraju da ih je teško ispoštovati. Svaka od ovih 50 preporuka je pažljivo izanalizirana. Niti jedna od 50 preporuka sa konačnog spiska ne sadrži izmjene zakona koje bi umanjile sigurnosne standarde ili kontrolu krajnjeg proizvoda, ili degradirale osnovne uslove koje privrednici moraju ispuniti kako bi bili pošteni i odgovorni pripadnici poslovne zajednice.

Provđba ovih 50 promjena u državnim, entitetskim, kantonalnim i općinskim zakonima će ukloniti besmislene birokratske prepreke za poslovanje u Bosni i Hercegovini.

Mi, privrednici, predlažemo konstruktivne mjere u cilju poboljšanja poslovnog okruženja u BiH kako bismo mogli privući više investicija i otvarati nova radna mjesta.

Pismo komisije "Buldožer" našim organima vlasti

Vjerujemo da se poslovno okruženje u BiH može poboljšati u znatnoj mjeri, kao i da možemo znatno popraviti šansu za zapošljavanje, ukoliko vi poduzmete mjere po ovim preporukama. Nema nikakvog razloga da to ne uradite, a mnogo je razloga u prilog tome.

Hvala,

Komisija "Buldožer"

SERDA Sarajevska regionalna razvojna agencija

Polpis - Omer Vatrić
Omer

Pečat

RAIFFEISEN BANK

Auffic

BIH Women Economic Network
Bosanskohercegovačka Ženska ekonomska mreža

Spalio Ljubo

FIPA - Agencija za unapređenje inostranih investicija u BiH

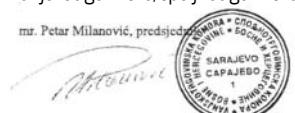

Mojic

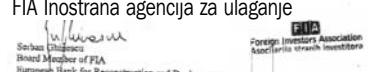
RDA Tuzla - Razvojna Asocijacija

Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina - Vanjskotrgovinska/spoljnotrgovinska komora Bosne i Hercegovine

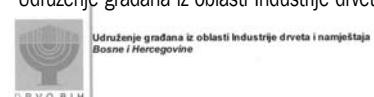

FIA Inostrana agencija za ulaganje

Sarban Chamas Board Member of FIA European Bank for Reconstruction and Development

DRVVO -BiH- Independent Wood Association
Udruženje građana iz oblasti Industrije drveta i namještaja BiH

RABD - Razvojna agencija Brčko Distrikta

Stjepanović

AMFI - Agencija za mikrofinansiranje

Senay

REZ - Razvojno Ekonomski Zajednica

Jasoy

BLERDA Banja Luka - Banjaluka
agencija za regionalni razvoj

Corporate Governance Forum - Forum za korporativno upravljanje

FORUM ZA KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

Dijalog i partnerstvo javnog i privatnog sektora za unapređenje poslovnog okruženja u Bosni i Hercegovini

Edib

Association of Employers of FBiH - udruženje poslodavaca
u Federaciji BiH

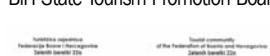
TALDi Tuzlanska agencija za lokalne razvojne inicijative

M. Čemernić Rajić

BiH State Tourism Promotion Board - Turistička zajednica Federacije BiH

Predsjednik Turističke zajednice
Federacije Bosne i Hercegovine

Flaur

mr. Šemsudin Džeko, dipl.ing.

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

7

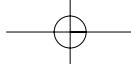
7

7

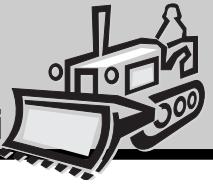
7

7

7

50 Buldožer reformi

Preduzeće:

- R01 Usklađivanje minimuma potrebnog osnivačkog kapitala u društvima sa ograničenom odgovornošću
- R02 Ukipanje dvostrukog oporezivanja dobiti preduzeća
- R03 Preispitivanje kontraproduktivnih izmjena i dopuna Zakona o privatizaciji državnog kapitala RS
- R04 Uklanjanje prepreka ulaganju putem reforme Zakona o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine
- R05 Pojašnjenje uslova za obavljanje funkcije glavnog revizora u RS
- R06 Ukipanje obavezne naknade za izgradnju skloništa u Federaciji BiH
- R07 Ukipanje obavezne naknade za izgradnju skloništa u RS
- R08 Razbijanje monopolija Republičke uprave za geodeziju i imovinsko-pravne poslove RS
- R09 Olakšavanje rada advokatskih firmi putem izmjene i dopune Zakona o advokaturi Federacije BiH
- R010 Pojednostavljenje procesa izdavanja "bar kodova" izdavačkim preduzećima

Okoliš i šumarstvo:

- R011 Ukipanje dvostrukog oporezivanja prihoda u šumarstvu u Federaciji BiH
- R012 Uvođenje novih standarda za vodu na državnom nivou
- R013 Zaštita stabala voćki i orahovog drveta
- R014 Promocija reciklaže i zaštite okoliša

Turizam:

- R015 Racionalizacija članarine turističkih preduzeća i boravišne takse u FBiH
- R016 Poboljšanje mehanizama turističke i ugostiteljske inspekcije u FBiH
- R017 Ublažavanje viznog režima za ulazak u BiH za strane državljanе iz nekoliko zemalja Centralne Evrope
- R018 Poboljšanje turizma učlanjenjem BiH u program InterRail Pass

Tržiste rada:

- R019 Olakšavanje poslovanja zanatskih preduzeća u RS i smanjenje birokratskih procedura putem izmjena Zakona o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti
- R020 Izmjene odredbi o pripravničkom i volonterskom radu u cijeloj državi
- R021 Usklađivanje preduvjeta za polaganje pravosudnog ispita u cijeloj BiH da bi se osigurao jednak pristup tržištu
- R022 Usklađivanje uvjeta za registraciju djelatnosti firme

Trgovina:

- R023 Prinципi prebacivanja mjesta ubiranja poreza na promet
- R024 Olakšavanje izvoza lijekova iz BiH
- R025 Smanjenje izvoznih troškova i kašnjenja vezano za fitosanitarni certifikat prema Direktivi EU 2000/29/EC
- R026 Rad slobodnih zona u skladu sa Zakonom o slobodnim zonama u BiH
- R027 Usklađivanje mehanizama za kupoprodaju vozila u cijeloj BiH

Registracija:

- R028 Uklanjanje obaveze da se predstavništva stranih preduzeća registruju u oba entiteta
- R029 Pojednostavljenje postupka registracije direktnih stranih ulaganja u FBiH
- R030 Pojednostavljenje postupka registracije direktnih stranih ulaganja u RS
- R031 Omogućavanje brisanja preduzeća iz sudskog registra u FBiH
- R032 Omogućavanje brisanja preduzeća iz sudskog registra u RS
- R033 Omogućavanje brisanja preduzeća iz sudskog registra u Brčko Distriktu

Komore:

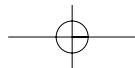
- R034 Transformirati članstvo u komorama u FBiH iz obaveznog u dobrovoljno
- R035 Transformirati članstvo u komorama u RS iz obaveznog u dobrovoljno
- R036 Pomoći porodičnim preduzećima ukipanjem obaveznog članstva u Obrtničkoj komori FBiH
- R037 Pomoći porodičnim preduzecima ukipanjem obaveznog članstva u Zanatsko-preduzetničkoj komori RS
- R038 Izmjeniti članstvo u kantonalnim privrednim komorama iz obaveznog u dobrovoljno

Finansije:

- R039 Značenje pojma "kapital" u zakonima i praksi Federacije BiH
- R040 Omogućavanje originalne upotrebe mjenica u FBiH
- R041 Pojednostavljanje postupka sazivanja skupština banki u FBiH
- R042 Izvršenje potraživanja po bankovnim računima
- R043 Olakšavanje prenosivosti kolaterala
- R044 Skraćivanje postupka za povećanje kapitala banaka

Prevoz:

- R045 Liberalizacija autobuskog reda vožnje u Federaciji BiH
- R046 Ukipanje pravila o reciprocitetu u međuentitetskom prevozu
- R047 Liberalizacija propisa o međuentitetskom saobraćaju s ciljem unapređivanja povratka izbjeglica, tj. prevoza povratnika
- R048 Olakšavanje procesa dobivanja CEMT dozvola za teretna vozila
- R049 Racionaliziranje propisa za vanredni prevoz tereta u FBiH
- R050 Nelojalna konkurenčija zbog transportnih taksi za vangabaritni prevoz u RS prema preduzećima iz Federacije BiH

Uklanjanje prepreka za otvaranje novih radnih mesta

Živimo u svijetu u kojem je

- ⇒ ekonomski konkurenčnost sve jača.
- ⇒ prosperitet ključ političke stabilnosti.
- ⇒ moguće obezbijediti sigurnost za našu djecu samo izgradnjom fleksibilne moderne ekonomije.

Investitor koji traži radnu snagu i prirodne resurse po konkurentnim cijenama, može ih naći u mnogim zemljama. Neke od susjednih zemalja, konkurenata Bosne i Hercegovine, u nastojanjima da privuku strani kapital, već su se pridružile Evropskoj Uniji. Druge su na putu da vrlo brzo postanu njene članice. Ove zemlje se pridružuju klubu bogatih zemalja, što povećava njihove izglede da dobiju sve više i više investicija.

**Samo je jedna mogućnost otvorena:
Moramo uraditi neke stvari koje naši susjedi
već rade, ali ih mi moramo uraditi bolje.**

Šta može ponuditi Bosna i Hercegovina? Konkurentna cijena radne snage nije dovoljna. Samo obilje prirodnih resursa neće privući strane investitore, kao ni zahrđali industrijski kompleksi koji su nekada bili vodeći u svijetu.

Imamo talenat...

Imamo sve što je potrebno za uspjeh...

MAKSOVE AVANTURE

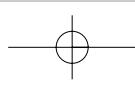
ZDRAVO, JA SAM MAK, I NEKAD SU MI SE SMIJALI KAD SAM GOVORIO DA HOCU POKRENUTI SOPSTVENI BIZNIS.

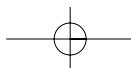

"OVO JE BIH I NIKAD OVDJE NECES USPJETI" GOVORILI SU MI. NAKON STO PROCI TATE MOJU PRICU, PROSUDITE SAMI ...

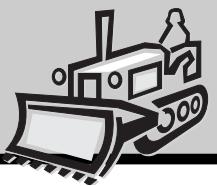

SVE JE POCELO JEDNE VECERI KAD SAM I SAO NA PROBU BENDA.

Uklanjanje prepreka za otvaranje novih radnih mesta

Nisu građani BiH ti koji prave propuste - propusti su u poslovnom okruženju BiH.

Može li iko slijediti ove smjernice? Sa ovim se sućavaju investitori u BiH.

Poslovno okruženje je prva stvar koju potencijalni investitor razmatra. Dobro poslovno okruženje donosi investicije. Investicije podrazumijevaju otvaranje novih radnih mesta. Kako stvari sada stoje, poslovno okruženje u BiH ne donosi ništa.

Trebali bismo pozdraviti svakog ko želi ulagati, bilo da je iz zemlje ili inostranstva, jer ako pozdravimo investiciju, pozdravljamo i nova radna mjesta.

Međutim, investitore koji žele pokrenuti posao ovdje dočekuje izazov kontradiktornih pravila i besmislene birokratije.

Naši političari su obećali da će provesti reformu sistema, da će se riješiti zastarjelih pravila koja sprječavaju preduzeća da uspješno rade i zamijeniti ih zakonima koji su primjereni 21. vijeku, zakonima koji će pomoći bh. preduzećima da budu konkurentna na globalnom tržištu.

Jesu li proveli neophodne promjene? Ne, nisu.

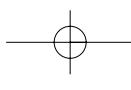
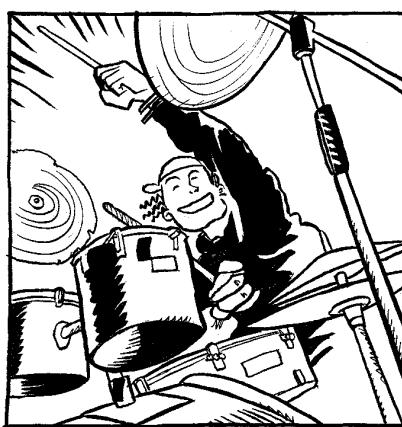
Koliko dugo može trajati ovo inertno stanje?

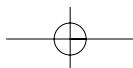
Ukoliko žele da se nešto postigne građani moraju preuzeti inicijativu, ukoliko oni ne preuzmu inicijativu, budućnost ove zemlje će biti izgubljena.

Pozitivne promjene u zakonima ce osloboditi poslovne potencijale.

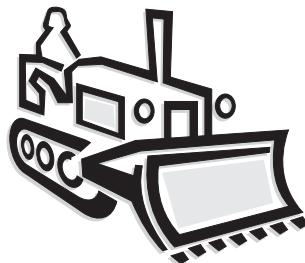
Potrebno nam je radno partnerstvo sa političarima

MAKSOVE AVANTURE

Uklanjanje prepreka za otvaranje novih radnih mjesta

Komisija "Buldožer" je energičan odgovor na inerciju.

Zbog toga smo 12. novembra 2002. godine oformili komisiju "Buldožer". Cilj je bio uspostavljanje radnog partnerstva sa političarima. Mi, privrednici iz BiH, želimo biti u većoj mjeri uključeni u proces reformi, zato što smatramo da su dobroj vlasti potrebne ideje i mišljenja ljudi koji zapravo vode neki posao, ukoliko želi donijeti djelotvorne zakone kojima se uređuje poslovni sektor.

Uz pomoć visokog predstavnika Paddy Ashdowna održali smo sastanke sa privrednicima u cijeloj zemlji i od preko 500 firmi smo dobili mišljenja i ideje u vezi sa reformama, za koje smatraju da mogu promijeniti privredno okruženje u BiH.

Krenuli smo u namjeri da postignemo nešto što još nikad niko nije postigao:

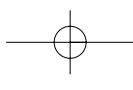
Dobili smo oko 250 prijedloga

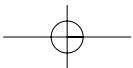
50 ekonomskih reformi za 150 dana.

Kako smo pristupili ovom projektu? Najprije smo zatražili od privrednih subjekata da nam navedu svoje probleme. Čuli smo mnogo opštih žalbi: privreda je slaba, kamatne stope su previsoke, siva ekonomija je prisutna u svim segmentima, radnici nemaju adekvatne kvalifikacije. Naravno, utvrđivanje problema je besmisleno ukoliko ne ponudite rješenja.

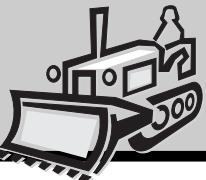
Privrednici koji su se uključili u proces su ubrzo počeli definisati zakonske propise, utvrđivanjem potrebnih promjena. Počeli smo primati konkretne prijedloge u vezi sa naknadama, dvostrukim oporezivanjem, administrativnim postupcima, radnom praksom, problemima koji su rezultat nedostataka u relevantnim zakonima.

MAKSOVE AVANTURE

Uklanjanje prepreka za otvaranje novih radnih mjesta

Onda je stručna grupa pravnika i ekonomista radila na svakom prijedlogu. Svaku preporuku su detaljno analizirali, izradili zakonska rješenja i procijenili moguće posljedice na ekonomsko okruženje.

Komisija "Buldožer" se u tri navrata sastajala u plenarnom sastavu kako bi raspravljala o ovim prijedlozima;

Dana 17. decembra 2002. godine usvojili smo 8 prijedloga.

Dana 29. januara 2003. godine usvojili smo 15 prijedloga.

Dana 25. februara 2003. godine usvojili smo 27 prijedloga.

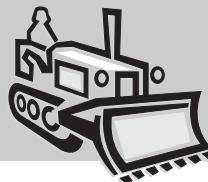
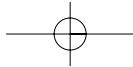

Komisija "Buldožer" na plenarnoj sjednici diskutuje o prijedlogu prije finalnog usvajanja

Nakon dugotrajnih i detaljnih, često i žustrih, rasprava postignut je konsenzus. Predstavnici više od 20 organizacija iz cijele zemlje su, zajedno sa međunarodnim organizacijama, razradili svaki od prijedloga o kojima se potom glasalo. Dana 25. februara 2003. godine, imali smo naših 50 prijedloga.

MAKSOVE AVANTURE

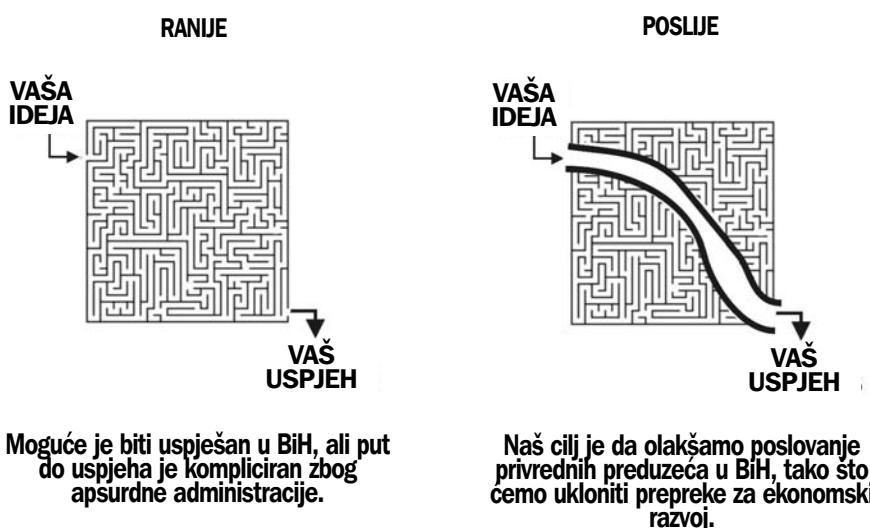

Uklanjanje prepreka za otvaranje novih radnih mesta

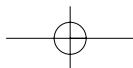
Komisija "Buldožer" je za samo 105 dana izradila i dovršila ove preporuke za reformu.

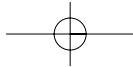
Na specijalnoj zajedničkoj sjednici tri vlade smo predstavili 50 preporuka za reforme predsjedavajućem Vijeću ministara gospodinu Terziću i entetskim premijerima gospodi Hadžipašiću i Mikereviću, i time smo predali proces u njihove ruke. Oni imaju 45 dana da okončaju zadatak koji smo mi započeli, kako bi bio ispoštovan rok od 150 dana koji smo postavili kao cilj. Njihov posao je bio da analiziraju preporuke i da ih proslijede nadležnim komisijama u odgovarajućem parlamentu.

Naši organi vlasti su shvatili naš cilj: Pojednostaviti život naših preduzetnika. Bosna i Hercegovina ima suviše zakona koji nisu primjereni uslovima poslovanja u 21. vijeku.

MAKSOVE AVANTURE

Uklanjanje prepreka za otvaranje novih radnih mesta

Da li je ovih 50 reformi zaista važno?

“Reforme nisu dovoljne za rješavanje problema sive ekonomije” rekao je neko na jednoj od javnih sjednica. “Ukoliko na sivu ekonomiju otpada 40 % cijelokupne privrede, to je zato što 40 % građana BiH nepošteno posluju”.

To je pogrešno!

Zato što ljudi neće odabratи da rade nezakonito ukoliko postoji zakonit način. U većini slučajeva, ljudski faktor nije uzrok za ekonomski probleme u BiH, uzrok su manjkavi zakoni. A putem kampanje “Buldožer” pokušavamo ukloniti neke od ključnih nedostataka tih zakona koji su do sada sprječavali privrednike da uspješno vode posao i otvaraju nova radna mjesta.

Pogledajte pažljivo ovih 50 prijedloga za reforme koji su objašnjeni u ovoj brošuri. Vidjećete da su ih podnijeli ljudi slični vama.

Da li će ove reforme riješiti SVE probleme u zemlji? Ne, neće. Ali one su prvi korak. One će poslužiti kao primjer šta bi se moglo postići ukoliko bi organi vlasti i privredni subjekti više i bolje sarađivali.

Zato sada ovaj poduhvat predajemo u ruke političara.

Vjerujemo da će naši organi vlasti i parlamenti podržati transparentnu javnu raspravu o ekonomskim reformama. Nadamo se da će parlamenti usvojiti većinu reformi koje su pokrenute u okviru inicijative “Buldožer”.

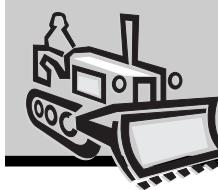
Dok čitate o ovim reformama, bićete u prilici da pratite Maxove avanture. Max je mladi preduzetnik koji je odlučio rizikovati pokrenuvši svoj vlastiti posao. Može li on razviti svoje preduzeće bez nepotrebnih prepreka? Saznajte!

U ovih 50 prijedloga je riječ o pitanjima iz sljedećih oblasti:

- Privredno poslovanje
- Zaštita okoline i šumarstvo
- Turizam
- Tržiste rada
- Trgovina
- Registracija
- Privredne komore
- Finansije
- Prevoz

MAKSOVE AVANTURE

Uskladivanje minimuma potrebnog osnivačkog kapitala u društima sa ograničenom odgovornošću

STANJE

Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.) predstavlja najpopularniji oblik privrednog društva u BiH. Jedno ili više fizičkih ili pravnih lica može osnivačkim aktom osnovati društvo sa ograničenom odgovornošću. Najmanji, zakonom reguliran, osnivački kapital za jednog osnivača u Federaciji BiH iznosi 2.000 KM, a za više osnivača taj iznos je 10.000 KM. U RS i Brčko Distriktu najmanji iznos osnivačkog kapitala je 5.000 KM za sva društva sa ograničenom odgovornošću. Osnivački kapital se dijeli među osnivačima, od kojih svaki ima najmanji pojedinačni udio. Ovaj najmanji pojedinačni udio definira najveći broj lica koja mogu osnovati preduzeće. U Federaciji BiH, najmanji pojedinačni udio je 2.000 KM (što znači da je broj osnivača preduzeća ograničen na 5 lica). U RS, najmanji pojedinačni udio je 500 KM (što znači da je broj osnivača preduzeća ograničen na 10 lica). U Brčko Distriktu, najmanji pojedinačni udio je 100 KM (što znači da je broj osnivača preduzeća ograničen na 50 lica).

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

U FBiH nepravična prednost se daje jednom osnivaču, a u RS i Brčko Distriktu nepravična prednost se daje u slučaju više osnivača. Kako bi se stvorio jedinstven ekonomski prostor, BiH treba imati harmonizirane takse, pošto ulagači, u principu, odbijaju da postupaju u skladu sa tri različita propisa u istoj zemlji. Uz tako visoke troškove osnivanja preduzeća, sve je manje ljudi koji odlučuju da osnuju nove firme.

RJEŠENJE:

Usladiti zakone tako da najmanji osnivački kapital bude 2.000 KM u svim slučajevima (za jednog ili više osnivača), te da se najmanji osnivački ulog smanji na samo 100 KM. To će omogućiti malim poduzetnicima da osnuju preduzeće sa više partnera (npr. mala grupa može dostići predloženi prag od 2.000 KM tako što će 20 pojedinaca uložiti po samo 100 KM za osnivanje preduzeća).

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 1

AKCJA BUDŁO-DR		FORMULARZ ZA ISKAZIvanje za PRAKTIKE U POSLOVANju	
Podaci:			
Preduzimački redosredjavanje		Vlasnik	Društvo ne- komercijsko
U > 100 preduzećih	☒	P. PEŠE	Mesecnošću
U 50-100 preduzećih	☐	E. KARAS	Godišnje
U 20-49 preduzećih	☐	K. KARAS	2.000 KM
U 10-19 preduzećih	☐	Ustavništvo	2.000 KM
U 5-9 preduzećih	☐	Ustavništvo	2.000 KM
& 1 kapitalizaciju	☐	Osnivač	Ustavništvo
U 1 kapitalizaciju	☐	Osnivač	Ustavništvo
Preduzimački redosredjavanje Osnivač je bivalište:		Redak grupa Budžetar Komisija	
Preduzimački redosredjavanje		Redak grupa Budžetar Komisija	
Naziv naprave	RBI	Hannoveria propisa o razmjeni učinka Lopadna kod d-a-e	
Prošlo je da je:			
Draževi a operativni objektivi (DOA) predstavlja neponovljivi otisk preduzimačkog redosredjavanja u formi i blagajničkoj u formi u kojoj se vrši redosredjavanje.			
<ul style="list-style-type: none"> - U Federaciji: redosredjavanje razmjeni kapital je 2000 KM za jedan razdoblje od 1000 KM ili do 4.000 KM. - U BiH: redosredjavanje razmjeni kapital je 2000 KM za jedan razdoblje od 1000 KM ili do 4.000 KM. - U BiH: Ustavništvo razmjeni razmjeni kapital između 2000 KM do 4.000 KM. 			
Osimno kapital je dobiti dobiti ostvarujući od svake iznajmy pojedinačno, ali u skladu sa redosredjavanjem učinka dobiti dobiti u skladu sa kojom se može proizvesti.			
<ul style="list-style-type: none"> - U redosredjavanju RBI iznajmy pojedinačno uveća 2000 KM (tako što je dobiti dobiti u skladu sa redosredjavanjem učinka). - U KB: redosredjavanje pojedinačno tako je 500 KM (tako što je dobiti dobiti u skladu sa redosredjavanjem učinka). - U KB: redosredjavanje pojedinačno tako je 500 KM (tako što je dobiti dobiti u skladu sa redosredjavanjem učinka). 			
Zadnje su moja ostaviti zapovijed:			
Napomena: preduzimački redosredjavanje u formi jednoga osnivača, a u <u>BiH</u> redosredjavanje pojedinačno je u skladu s učinkom ovog ugovora.			

ZAŠTO STE NAVELI OVU ZAPREKU?

Mevlida Kunosić-Vlajić
Direktor
**TALDi (Tuzla Agency for
Local Development
Initiatives)**

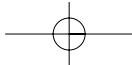
"Trebašu postojati ista pravila za osnivanje firme u cijeloj državi jer, na kraju krajeva, BiH je jedno jedinstveno tržište, a bogatstvo u ovoj zemlji se treba naći među njenim građanima. Smanjenjem troškova za osnivanje firmi, oslobođićemo to bogatstvo: Više poduzetnika će otvarati firme."

Treba izmijeniti slijedeće zakone

FBiH: Zakon o privrednim društvima (Službene novine FBiH br. 22/00; 45/00; 2/02) Član 214.

RS: Zakon o preduzećima RS (Službeni glasnik RS 24/98; 62/02) čl. 221. Zakon o preduzećima

Cl. 331. Zakon o preduzećima

Reforma br. 2

Ukidanje dvostrukog oporezivanja dobiti preduzeća

ZAŠTO JE OVO BITNO ZA VAŠE ČLANOVE?

"Mi predstavljamo firme koje imaju podržnice u oba entiteta. Bitno je smanjiti administrativna opterećenja sa kojima se one suočavaju. Zašto one moraju plaćati porez u dva različita ureda, kad se svi ti porezi mogu lako ubirati u jednom uredu i onda se odatle mogu uplaćivati drugom uredu? Umjesto što to rade firme, taj posao treba obavljati administracija."

Treba izmijeniti slijedeće zakone:

FBIH: Treba izmijeniti sljedeće zakone: Zakon o porezu na dohodak preduzeća (Službene novine FBIH br. 32a/99; 29/00)

Članovi 3., 4., 31., 32., 33., 46., 58.

RS: Zakon o porezu na dobit (Službeni glasnik RS br. 51/01)

Članovi 2., 3., 28., 34., 39.

Brčko Distrikt: Zakon o porezu na dohodak preduzeća
glasnik BD) Članovi 3., 4., 31., 32., 33., 46., 58.

Trenutno se porez na dohodak preduzeća ubire na nivou entiteta i Distrikta. Kao rezultat toga, u svrhu oporezivanja dohotka preduzeća, postoje tri poreske nadležnosti u BiH. Gledajući sa stanovišta poreskog obveznika, to je kao da postoje tri države, pošto svaki entitet ubire porez na dohodak preduzeća za sve poslove obavljene na njegovoj teritoriji. Ako firma ima sjedište u entitetu A, ali također posluje fizički (stalno mjesto poslovanja, skladište...) u entitetu B, od firme se traži da otvori podružnicu u entitetu B. Kao "stalni subjekt", ova podružnica je odgovorna za plaćanje poreza na dohodak preduzeća poreskoj upravi entitetu B.

Potreba da se u entitetu B podnese zasebna poreska prijava predstavlja značajnu prepreku za poslovanje, pošto JEDNA firma mora da podnese DVJE zasebne prijave. To je kao da firma, koja ima sjedište u jednoj državi, odluči da posluje u drugoj državi. Firme trebaju imati mogućnost da prošire svoje tržište unutar BiH bez takvih administrativnih prepreka. Sadašnji sistem promovira koncept "tri države". Ovaj uvjet također znači da za jedan bilans uspjeha firma mora više puta prijaviti porez na dohodak. Ovaj problem može biti veoma skup za firme u sljedećim slučajevima: ukoliko se porez na dohodak preduzeća ubire u entitetu B (gdje se nalazi "podružnica"), dok se u entitetu A (gdje se nalazi sjedište firme) posluje sa gubitkom. Po sadašnjem sistemu to znači da je firma koja posluje sa gubitkom obavezna platiti porez na dohodak preduzeća. To je apsurdno, pošto je BiH jedna država sa jedinstvenim ekonomskim prostorom.

Ukinuti sistem dvostrukog oporezivanja. Porez na dohodak preduzeća za oba entiteta treba se ubirati u entitetu u kojem je registrirano sjedište firme. Firme će podnosići samo JEDNU poresku prijavu. Ona će obuhvatiti tačan iznos prihoda koji odgovara prodaji izvršenoj na teritoriji svakog entiteta. Kada entiteti prime sve poreske prijave i kada razmijene informacije, između entiteta će se izvršiti jedna razmjena novca u cilju uravnoteženja bilance. Prihodi entiteta neće se smanjivati.

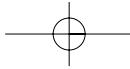
STANJE

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

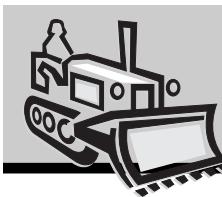
RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 3

Preispitivanje kontraproduktivnih izmjena i dopuna Zakona o privatizaciji državnog kapitala RS

STANJE

U oktobru 2002. godine Narodna skupština RS je usvojila kontraproduktivne izmjene i dopune Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima. Novi zakon predviđa da će "u izuzetnim slučajevima privatizacija biti provedena prema posebnim odlukama" Vlade i uz prethodnu saglasnost Narodne Skupštine RS. Ovi "izuzetni slučajevi" ne čine se tako izuzetnim, pošto se tiču prodaje preduzeća koja još uvijek nisu u programu privatizacije, kao i prodaje dijelova preduzeća koja čine "tehnološku cjelinu". Novi zakon također помиње "Dioničarski fond" (koji će se osnovati prema posebnom zakonu) u koji će biti izvršen prenos dionica neprodatih državnih preduzeća u svrhu prodaje.

**ŽAŠTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

Intervencija Narodne skupštine RS u proces privatizacije nije prihvatljiva. To treba izbjegići, pošto bi moglo doći do uplitanja političkih stranaka i usporavanja procesa koji je od ključne važnosti za otvaranje novih radnih mesta. "Posebne odluke Vlade" otvaraju vrata netransparentnim prodajama izvan prihvaćenih tenderskih procedura. Novi metod prodaje, posebno za "tehnološke celine strateških preduzeća", nije jasan i otvoren je za šira tumačenja. Vladi RS se ovim ostavlja mogućnost da iz prodaje povuče jedine interesantne dijelove preduzeća koji su predmet prodaje. Osnivanje nove institucije, kao što je "Dioničarski fond", odvojeno od Direkcije za privatizaciju, samo u svrhu upravljanja neprodatom državnom imovinom, svišto je i dodatno će iskomplikirati ovaj proces. Time se također može omogućiti da se na čelne pozicije u Fondu izvrše politička imenovanja.

RJEŠENJE

Direkcija za privatizaciju treba biti nadležna za sva preduzeća koja još uvijek nisu u procesu privatizacije. Zadaci "Dioničarskog fonda" trebaju se prebaciti u nadležnost Direkcije za privatizaciju, bez stvaranja paralelne institucije. Zakon treba izmijeniti tako da se vrati prethodno stanje, gdje isključivo Direkcija za privatizaciju kontrolira privatizaciju.

ZAŠTO JE OVO BITNO?

**Dr. Alfred Matzka
Član uprave preduzeća
Horizonte Venture
Management, d.o.o**

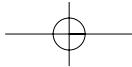
"Privatizacija mora biti potpuno transparentna i nezavisna od političke kontrole. To je preduvjet za privlačenje stranih investitora, kao što smo mi u BiH."

MAKSOVE AVANTURE

Treba izmijeniti slijedeći zakon:

RS: Žakon o izmjenama i dopunama Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima (Službeni glasnik RS 62/02) Članovi 4., 9. i 16.

Reforma br. 4

reforme Zakona o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine

Edib Bašić
Član upravnog odbora
Corporate Governance
Forum

ZAŠTO JE PRECIZNOST I DEFINIRANJE TAKO ZNAČAJNO U OVOM ZAKONU?

"Bez preciznosti zakon ostavlja puno toga za tumačenje - tumačenja mogu biti veoma različita među privrednim subjektima, organima vlasti, sudovima i stranim investitorima. Treba nam preciznost kako bismo bili sigurni u jednak, jasan i pravičan osnov za sve one koji su uključeni u proces, i da bi rukovodioći mogli donositi savjesne odluke uzimajući u obzir jasan sveukupan pravni okvir koji se primjenjuje na aktivnosti privatnih preduzeća."

Treba izmijeniti slijedeći zakon:

FBIH: Zakon o privrednim društvima (Službene novine FBIH 23/99, 45/00, 2/02) članovi 2., 4., 21., 45., 51.-63., 65.-66., 292., 85., 130., 133., 201., 135., 142., 146.-151., 213.-215., 375., 175., 195., 197.-199., 280., 210.-211., 217.-218., 239.-248., 255., 381.-385.

Zakon o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine je izrađen u cilju stvaranja pravnog okvira za osnivanje, upravljanje i poslovanje preduzeća u privatnom sektoru. Međutim, izmjenama i dopunama iz 1999., 2000. i 2002. godine postao je veoma dugačak i neodgovarajući dokument koji ponekada izaziva konfuziju kod preduzetnika.

STANJE

Sadašnji zakon stvara velike prepreke za pristup tržištu; zbnujući je, a često je dvostruki ili kontradiktoran. Ovako nejasna situacija stvara nesigurnost kod vlasnika i rukovodilaca preduzeća, i ne privlači strane investitore. Primjer za ovo je pitanje dionica zaposlenih. Neka preduzeća žele da ponude dionice kao poticaj zaposlenim. Ovo pitanje zakon obrađuje, ali ne precizira jasno na koji način se ove dionice mogu dobiti ili distribuirati. Stoga se ovaj veliki poticajni mehanizam, koji se koristi svuda u svijetu kako bi se omogućilo zaposlenim da učestvuju u podjeli dobiti preduzeća, ovdje ne može efikasno upotrijebiti.

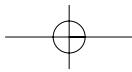
ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Potrebne su opsežne izmjene i dopune zakona. Mi predlažemo 19 konkretnih reformi u cilju pojašnjenja, koje se moraju izvršiti kako bi se osiguralo da dvosmislena ili zburujuća zakonska regulativa ne sprječava razvoj privatnog sektora u BiH. Ovih 19 promjena će spriječiti različita tumačenja i različito provođenje ovog zakona.

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Pojašnjenje uslova za obavljanje funkcije glavnog revizora u RS

Reforma br. 5

STANJE

Glavni revizor Republike Srpske, koji kontrolira rashode javnih institucija u Republici Srpskoj, je obavezan prema zakonu da ispunjava SVE posebne zahtjeve za reviziju od strane Skupštine ili Vlade Republike Srpske, vladinih agencija ili skupština opština.

**ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

To je omogućilo različitim subjektima da zahtijevaju što je moguće više revizija (često i neobuzilnih) kako bi se ured glavnog revizora opteretio zadacima, sprečavajući ga na taj način da obavlja redovnu reviziju javnog sektora Republike Srpske na zahtjev glavne institucije za reviziju i predsjednika vlade. Stoga postoji opasnost da se financijske transakcije u javnom sektoru obavljaju bez ikakve revizije što ih čini netransparentnim za javnost. Ovakvo stanje stvari potpomaže korupciju i teško da može učvrstiti povjerenje poreskog obveznika u javne institucije, niti može ohrabriti one koji sa bave sivom ekonomijom da postanu preduzeća koja se pridržavaju zakona i uplaćuju poreze.

RJEŠENJE

Potrebno je izvršiti izmjene i dopune zakonske regulative tako da jasno precizira da glavni revizor Republike Srpske može odbaciti zahtjeve za reviziju koje smatra neozbiljnim, kao i da smjernice o tome kako i zašto se zahtjevi za reviziju mogu odbaciti, tako da glavni revizor ne može namjerno izbjegći značajne ali kontroverzne slučajeve. Izmjene i dopune su također neophodne da bi se pojasnilo financiranje zahtjeva za specijalnom revizijom, veća transparentnost u procesu smjene glavnog revizora, kao i kod imenovanja zamjenika glavnog revizora.

ZAŠTO STE SE OBRATILI KOMISIJI “BULDOŽER”?

**Boško Čeko
Glavni revizor Republike
Srpske**

"Uloga glavnog revizora je da bude u službi građana Republike Srpske tako što će osigurati propisne i odobrenе rashode u javnom sektoru koji predstavlja značajan dio privrede. Preduzećima je jasno da je važno sačuvati našu ključnu funkciju u cilju bolje transparentnosti javnih institucija."

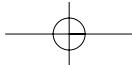
Izvērti izmijeno i dopuno

RS: Zakon o reviziji javnog sektora Republike Srpske (Službeni glasnik RS 18/09) članovi 7, 10, 15, 18

MAKSOVE AVANTURE

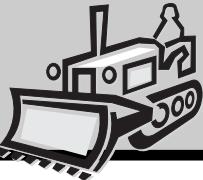
SLUSAJ, I MAM TU NEKOG MOMKA, BI CE
SAVRSEN ZA ONU I ZOLACI JU. SJECAS SE...

Reforma br. 6, 7

Ukidanje obavezne naknade za izgradnju skloništa u Federaciji BiH i RS

DA LI POKUŠAVATE DA IZBJEGNETE PLAĆANJE POREZA ORGANIMA VLASTI?

Stojan Prešić
Vlasnik
PFC - Prešić

"Nemam ništa protiv da plaćam poreze ali je ovo apsurdna i skupa naknada, kada se ionako ne grade ili održavaju atomska skloništa i kada ne postoji opasnost od atomske bombe. Ovo je očito ostatak od prije iako mnogo vremena."

Izvērti izmiene i donune.

FBiH: Zakon o odbrani (Službene novine FBiH 15/96) član 179.
RS: Zakon o civilnoj zaštiti (Službeni glasnik RS 26/02) član 48.

Prilikom izgradnje ili kupovine novih prostorija, preduzeća su obavezna po zakonu da plate obaveznu naknadu za izgradnju, odnosno održavanje općinskog skloništa.

SANGE

Ova skloništa najčešće ne postoje, pa je stoga ova naknada absurdna. Ovom naknadom se otežava ulaganje u proizvodne kapacitete, budući da povećava troškove izgradnje za trošak nepostojeće općinske usluge. Na primjer, da bi se u Federaciji BiH izgradila tvornica koja zauzima 2000 kvadratnih metara, potrebno je da svaki kvadratni metar platiti 2% od procijenjene građevinske vrijednosti (ovaj procenat u RS iznosi 1%). To približno iznosi $2000 \text{ m}^2 \times 800 \text{ KM} \times 2\% = 32,000 \text{ KM}$. Ovaj iznos je jednak iznosu neto godišnje prosječne plate za šest radnika.

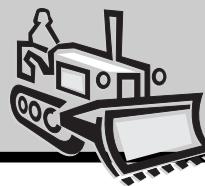
Izbrisati zastarjele odredbe u ovoj staroj zakonskoj regulativi u oba entiteta u cilju ukidanja obavezne naknade za skloništa. Umjesto da se izdvaja za nepostojće usluge, iznos od 1% ili 2% od ulaganja, koji će uštedjeti investitoru, će biti usmieren na stvarni rast preduzeća.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

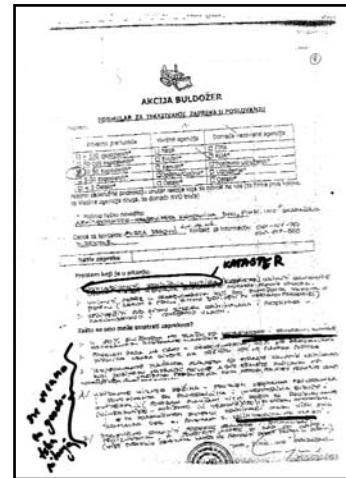

Reforma br. 8

Razbijanje monopolija Republičke uprave za geodeziju i imovinsko-pravne poslove RS

STANJE

Preduzeća koja djeluju u oblasti premjeravanja zemljišta (geodezije) mogu postati važni faktori na rastućem tržištu građevinarstva i infrastrukture. Međutim, privatna preduzeća koja se bave geodezijom se suočavaju sa nemogućnošću normalnog poslovanja zbog monopolističkog tumačenja relevantnih zakona i birokratskog ponašanja Republičke uprave za geodeziju i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske. Prema ovom tumačenju Uprava zadržava za sebe isključivo pravo nadzora nad svim aktivnostima u oblasti premjera i geodezije.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Osiguravanjem ekskluzivnih prava u svim oblastima vezanim za geodeziju Republička uprava za geodeziju i imovinsko-pravne poslove RS ugrožava privatnu inicijativu i zadržava monopol na ovom tržištu. Radovi na premjeru zemljišta trebaju biti izvršeni tako da se ugovori za izvođenje radova daju manjim privavnim preduzećima

ZAŠTO NE ZADRŽATI MONOPOL?

RJEŠENJE

Omogućiti normalne tržišno-orientisane aktivnosti preduzećima koja se bave premjerom zemljišta/geodezijom, na način da se izvrše promjene u definiciji pozicije Republičke uprave za premjer zemljišta /geodeziju i imovinsko-pravne poslove.

11 privatnih preduzeća koja rade u oblasti geodezije**Javni skup Buldožer komisije**

"Ovaj monopol je nepravedan. Blokira mogućnost nas u privatnom sektoru da zaradimo za život iako smo sposobni da pružimo efikasne i pouzdane usluge."

Potrebno je usvojiti izmjene i dopune:

Republika Srpska: Zakon o premjeru i katastru nekretnina (Službeni glasnik RS 19/96) član: 18., 31., 19., 32., 163., 164., 165., 166., 172. Zakon o održavanju premjera i katastra zemljišta (Službeni glasnik RS 19/96) član 7. Zakon o katastru komunalnih uređaja (Službeni glasnik RS 19/96) član: 8., 22.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 9

firma putem izmjene i dopune Zakona o advokaturi Federacije BiH

KOJE BI OVO PROMJENE DONIJELO U PRAKSI?

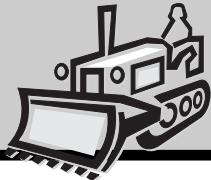
Miralem Porobić
Advokat

"Ove promjene su potrebne u interesu pravne profesije i u interesu naših klijenata kako bi poslovanje postalo mnogo efikasnije. Razvoj pravnih firmi evropskog stila, na primjer, bi dao veliki zamah komercijalnom sektoru."

Treba uraditi izmjene i dopune:

Federaciji BiH: Zakon o advokaturi Federacije BiH (Službene novine F BiH 25/02) član: 8., 33., 36.

Olakšavanje rada advokatskih firma putem izmjene i dopune Zakona o advokaturi Federacije BiH

Zakon o advokaturi Federacije BiH reguliše poslovne aktivnosti u advokaturi u F BiH. Ali, trenutno, ovaj Zakon sprečava efikasan rad i razvoj pravnog sektora koji predstavlja ključ za razvoj zdravog poslovnog okruženja. Za osnivanje partnerske advokatske firme potrebno je da najmanje dva advokata imaju jednake udjele, te solidarna odgovornost svih članova koji su odgovorni svojom cjelokupnom imovinom. Pravne firme (i advokatski uredi i partnerske firme) mogu otvoriti samo jedan ured na teritoriji Federacije BiH. Zakon zahtjeva taksi od 10.000 KM da bi pravnik postao član Advokatske komore, ali nedostaje definicija statusa onih koji još uvijek nisu postali članovi. Ako advokat ne plati iznos od 10.000 KM u roku od dvije godine može izgubiti svoju titulu. Uprkos visokoj taksi zakon ne daje jasnu definiciju unutrašnje organizacije Advokatske komore.

STANJE:

ZAŠTO PROBLEM?

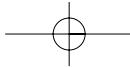
Sve gore navedeno nameće ogromne probleme u razvoju i modernizaciji advokature, te zakonodavnog i sudskog sistema u BiH. Ovaj zakonski akt sprečava da usluge koje pružaju pravni stručnjaci budu efikasne. Pored toga, bez davanja posebnog statusa pravnimčima koji su položili pravosudni ispit, ali koji nisu platili iznos takse od 10.000 KM da bi postali članovi Advokatske komore, a koji žele da rade na ovom polju kao stručni saradnici (a ne advokati), ne mogu se otvoriti nova radna mjesta u ovoj oblasti, što ide na štetu pojedinaca i pravne profesije u cjelini.

RJEŠENJE:

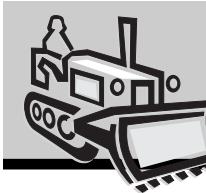
Nekoliko izmjena treba biti učinjeno u zakonu u vezi sa registracijom i organizacijom partnerskih advokatskih firmi i u vezi davanja statusa stručnog saradnika pojedincima koji su položili pravosudni ispit, ali se nisu učlanili u Advokatsku komoru kao advokati. Na ovaj način bilo bi otvoreno mnogo radnih mesta i čitav sistem bi funkcionišao mnogo efikasnije.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 10

Pojednostavljenje procesa izdavanja "bar kodova" izdavačkim preduzećima

STANJE

"Bar kodovi" su međunarodni proizvodni kodovi koji se koriste za označavanje svih vrsta proizvoda. Oni su veoma važni svim proizvođačima koji prodaju robu u sektoru maloprodaje. Na primjer, bez "bar koda" je teško prodati neki štampani primjerak u samoposluži ili u inostranstvu. Da bi se dobio "bar kod", sadašnji zakon zahtijeva da izdavač pošalje 12 primjeraka svakog izdanja različitim bibliotekama u državi. U slučaju Republike Srske primjerci se takođe šalju i bibliotekama u Srbiji i Crnoj Gori.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Uzmimo primer sedmičnog magazina koji postoji od 1995. godine i koji želi da primijeni "bar kod": pošto zakon zahtijeva da preduzeće pošalje sva svoja ranja izdanja radi arhiviranja u biblioteci preduzeće bi moralo poslati više od 4.000 primjeraka da bi dobilo "bar kod" broj. Ovo je skoro nemoguće postići. Dostaviti bibliotekama 10 ili 12 primjeraka predstavlja mnogo za malog izdavača, posebno u slučaju Republike Srpske, gdje se traže dodatni primjerici tako da biblioteke u Srbiji i Crnoj Gori mogu dobiti besplatne primjerke.

RJEŠENJE

Potrebno je osigurati brži pristup izdavačkim kuća tržištu. Zakon treba biti izmijenjen i dopunjeno tako da zahtjeva upućivanje manjeg broja primjeraka, posebno u slučaju periodičnih magazina, kada ranija izdanja trebaju biti poslana bibliotekama. Od suštinskog značaja za izdavačku industriju je da proces dobijanja "bar koda" bude pojednostavljen. Također je suštinski da administrativni zahtjevi budu ograničeni na BiH i da ne uključuju strane institucije u proceduru, kao što je slučaj u Republici Srpskoj.

ZAŠTO JE VAŽNA REFORMA ZAKONSKIH AKATA O “BAR KODOVIMA”?

Dušan Bastagić
Generalni direktor
Menadžer d.o.o.

"Ako ne možemo dobiti 'bar kod' za naš oglasnik MALI OGLASI gubimo mnogo od prodaje. Slanje 12 primjeraka svakog broja je štetno za naše poslovanje."

Potrebno je izmijeniti i dopuniti

Federacija BiH: Zakon o bibliotekama
(Službeni novine PBiH 27/05), član 46.

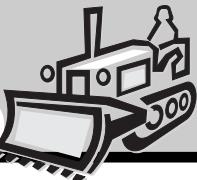
(Službene novine RBiH 37/95) član 40.
Republika Srpska: Zakon o bibliotekama
(Službeni glasnik RS FZ/01), član: 42., 44., 46.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 11

Ukidanje dvostrukog oporezivanja prihoda u šumarstvu u Federaciji BiH

DA LI SE NA OVAJ NAČIN POKUŠAVATE ZAŠTITITI OD OBAVEZE PLAĆANJA POREZA?

Zijad Krnjic
Direktor
Niz-k, d.o.o.

"Ni govora. Vlasnici preduzeća nemaju ništa protiv plaćanja poreza, ali se protivimo dvostrukom plaćanju poreza i dadžbina, posebno kada su oni zasnovani na prometu preduzeća, a ne na ostvarenom profitu, što je apsurdno. Oporezivanje mora biti centralno kontrolirano."

Usvojiti izmjene i dopune

FBiH: Zakona o šumama Federacije BiH
(Službene novine FBiH, br. 20/02) - član 60.

U zadnjem Zakonu o šumarstvu svim preduzećima se nameće obaveza plaćanja naknade u iznosu od 0,10% njihovih ukupnih prihoda koju trebaju uplaćivati federalnom i kantonalnim Fondovima za šume.

STANJE

**ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

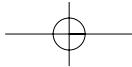
Ovaj porez je neprimjereno iz nekoliko razloga. Neprimjereno je oporezivati promet preduzeća kada on obuhvata i sve druge troškove i poreze. Najvažnije je napomenuti da u budžetu Federacije BiH postoji stavka za šume i da ona iznosi oko pola miliona KM. Iz toga razloga nije prihvatljivo da se putem Zakona koji reguliraju ovaj sektor utvrđuju porezi za sektor, posebno kada upravljanje ovim sredstvima treba voditi resorni Fond koji još uvijek nije uspostavljen.

Potrebno je usvojiti izmjene i dopune Zakona o šumama FBiH, kako bi se brišala odredba o porezu na ukupan promet preduzeća. Ukoliko predstavnici Federacije smatraju da u oblasti šumarstva treba osigurati veći broj usluga, to bi se moglo učiniti putem povećanja budžetske stavke u ukupnom budžetu Federacije BiH i putem izričitog definiranja svrhe u koju će se koristiti ova sredstva.

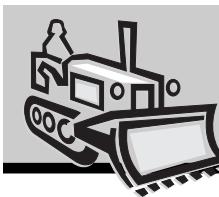
RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 12

Uvođenje novih standarda za vodu na državnom nivou

STANJE

U Bosni i Hercegovini se primjenjuju stara pravila iz bivše SFRJ koja se odnose na mineralne vode. Međutim, postoje i neusaglašenosti između entiteta u pogledu tumačenja i utvrđivanja standarda. Entiteti nisu međusobno uskladili standarde koji se primjenjuju u BiH, niti su standardi usklađeni sa Direktivama Evropske Unije.

ŠTAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Postojeći zakoni su zastarjeli i predstavljaju ozbiljnu opasnost za ostvarivanje poslovног rasta u ovoј grani. Na primjer, propisi koji su preuzeti iz bivše SFRJ ne reguliraju na zadovoljavajući način sektor proizvodnje flaširane vode. Nepostojanje usklađenosti standarda između dva entiteta dovodi do nepravičnog tretmana i protekcionizma u okviru BiH, između entiteta, kao i do ne poštivanja EU standarda o flaširanoj vodi. Iako je potrošnja flaširane vode na tržištu u BiH dobra, tržište je prezasićeno. Mogućnosti rasta u okviru ove grane se pružaju u izvozu na strana tržišta, što će omogućiti zaradu i otvaranje novih radnih mesta u ekonomiji kojoj su češćački potrebe uspešne industrijske grane. Međutim, neusaglašenost propisa u BiH sa Direktivama EU zapravo spriječava proboj BiH na ogromno potencijalno tržište u drugim evropskim zemljama.

RJEŠENJE

Najbolji način za pružanje podrške industriji proizvodnje flaširane vode u BiH je putem donošenja efikasnih propisa koji će obuhvatati standarde EU, a putem kojih će se na sve proizvođače primjenjivati jasni i konzicni uvjeti. Potrebno je utvrditi regulatorni režim na državnom nivou kako bi se uspostavili standardi i na konsistentan način u cijeloj BiH energetično nadgledala čistoća vode.

*The Coca-Cola
Company*

DA LI ĆE DONOŠENJE NOVOG ZAKONA O VODAMA NA DRŽAVNOM NIVOU RIJEŠITI PROBLEM?

Mirna Velagić
Šef financijske službe
Coca Cola Company
Preduzeće Coca-Cola

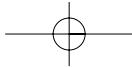
"Da, definitivno. Ova industrija zaista čeka na to, s obzirom da je sada putem različitih propisa tržište podijeljeno na dva dijela. Ukoliko je voda dobra u skladu sa standardima EU, apsurdno je da ne budemo u mogućnosti da je prodajemo širom BiH. Ovaj Zakon će omogućiti i izvoz naših proizvoda."

Zakoni koje je potrebno donijeti u BiH

BiH: Uvojiti novi državni Zakon o flaširanoj vodi koji će obuhvatiti odgovarajuće Direktive EU; formirati regulatorno tijelo pri Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u okviru Agencije za zaštitu potrošača; primjenjivati jedinstvene standarde i režime testiranja kako bi se garantirala čistota proizvoda i pouzdanost procesa.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 13

Zaštita stabala voćki i orahovog drveta

ZAŠTO TREBA REGULIRATI IZVOZ OVIH TRUPACA?

"Zbog toga što će orahovo i trešnjišno drvo biti ugrožena vrsta u BiH ukoliko se nešto odmah ne poduzme kako bi se spriječila divlja sjeća i izvoz našeg drveta. Ne radi se o tome da je potrebno zaštititi samo stabla, nego je potrebno osigurati zaštitu cijelokupnog drvoprađivačkog sektora u BiH."

Armin Nikšić
Direktor
Braća Nikšić d.o.o.

Potrebno je usvojiti izmјene i dopune:

RS: Izmjene i dopune Naredbe o privremenoj zabrani sjeće i trgovine voćki u državnim i privatnim šumama
(Službeni glasnik RS, br. 10/97)

Potrebno je usvojiti sledeće Zakone:

FBIH: Ministarstvo za šumarstvo, poljoprivredu i vodosnabdijevanje
FBIH treba izdati Narodnu

BiH: Vijeće ministara BiH mora donijeti novu Odluku o privremenom moratoriju na izvoz voćki

BiH se suočava sa problemom nekontrolisane i potencijalno vrlo štetne sječe voćki (posebno stabala trešnje i oraha), pri kojoj se sirovi trupci i drvna građa izvoze u inostranstvo. Iako je Vlada RS donijela privremenu mjeru kako bi zaštitala ovu vrstu stabala, u Federaciji BiH ne postoje mehanizmi za reguliranje sjeće, trgovine i stope iskorištanja ove vrste drveta. Ne postoji rješenje koje bi na odgovarajući način zaštitovalo ove dvije vrste.

STANJE

Postoji opasnost od dovođenja ove vrste stabala u kategoriju izuzetno ugroženih vrsta ili njihovog skoro potpunog iskorijenjivanja iz BiH. Pored pitanja koja se tiču okoliša, nekontrolirani izvoz trupaca voćki i drve građe predstavlja jasnou opasnost za ulaganja i razvoj lokalnih preduzeća, za proizvodnju namještaja i drugih drvoprerađivačkih preduzeća. Prihod od izvoza 1 kubnog metra orahovih trupaca iznosi oko 300 KM, međutim taj metar kubni bi se mogao koristiti za proizvodnju gotovog ili polugotovog proizvoda koji bi se onda, ukoliko uzmemu primjer drvenog stola, mogao izvoziti za 2,500 KM. Ovo bi takođe osiguralo posao za lokalne zanatljive.

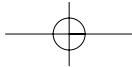
ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Privremena zabrana sjeće i izvoza voćki u državnim i privatnim šumama bi omogućila predstavnicima ove industrijske grane i političkim predstavnicima da pronađu optimalno rješenje. U međuvremenu donošenje moratorijuma bi osiguralo odjizvost ovog fonda i sačuvalo ovu lokalnu industrijsku granu.

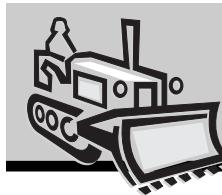
RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 14

Okoliš i šumarstvo

STANJE

Novi Zakon o zaštiti okoliša (koji je u skladu sa standardima EU) je usvojen u RS, ali još uvijek nije usvojen u FBiH. Ovo znači da preduzeća koja rukuju opasnim i krajnje toksičnim otpadom, poput iskorištenih motornih ulja, nisu obvezna da na odgovarajući način odlazu ovaj toksični otpad, i obično, isti se obično ispušta u kanalizacijske cijevi, zagadjujući tako zemljište, rijeke, i podzemne vode, ili bude zapaljen, što za posljedicu ima da u vazduh odlaze krajnje otrovni gasovi. Do sada u BiH, nije postojao nikakav organizirani sistem koji se odnosi na odlaganje opasnih otpadnih motornih ulja, niti su do sada vodene bile kakve organizirane edukativne kampanje koje bi skrenule pažnju predstavnicima preduzeća ili široke javnosti na opasnosti i neizrecivu štetu po okolišu koju nanosi ovaj otpadni materijal.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ovakvo stanje nije samo opasno za zdravlje građana i radnika, već i za okoliš kao cjelinu. Budući niko nije obavezan zakonom da odlaze ovakvu vrstu otpada na odgovarajući način, za nova preduzeća za reciklažu i odlaganje otpada teško je dapokrenu svoj posao, prošire poslovanje i zaposle radnike. Pored toga, bez postojanja zakona, Kantoni ne mogu izraditi pravilnike i podzakonske akte u vezi sa ovim, koji bi predviđeli kazne za nepoštivanje istih. Također, BiH se ne može pridružiti Evropskim institucijama bez takvog zakona koji će se odnositi na cijelu zemlju.

RJEŠENJE

Promptno usvajanje paketa zakona o okolišu, pored svih općenitih ekoloških prednosti, će obavezivati preduzeća da se staraju za okoliš; otvorice nova radna mjesta u sektoru za recikliranje, te bh. rafinerijama obezbijediti ulje za recikliranje. Istim će se zaštiti zdravlje radnika u sektoru automobilske industrije, te zdravlje zemlje kao cjeline (uzimajući u obzir da ulje prolazi u tlo i zagađuje vodu).

KAKVA ĆE SE PREDNOST OSTVARITI ZA SVE NAS PREDUZIMANJEM OVE MJERE?

**Nebojša Opančić
Direktor
CONNECOIL d.o.o.**

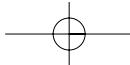
"U sektoru za reciklažu i odlaganje otpada postoji veliki potencijal za stvaranje novih radnih mjeseta i zaštitu okoliša, ali su nam potrebni odgovarajući zakoni o ekološkoj zaštiti koji će pomoći da se osigura provedba, te približiti BiH standardima Evropske unije."

Zakoni kojii se trebaju donijeti

FBIH: Paket zakona o okolišu (Okvirni zakon o zaštiti okoliša, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o odlaganju otpada, te Zakon o zaštiti vode)

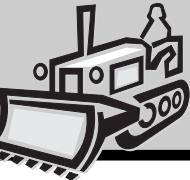
MAKSOVE AVANTURE

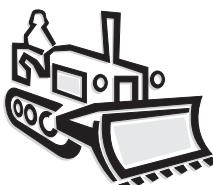

Reforma br. 15

br. 15 **Turizam** Racionalizacija
članarine turističkih preduzeća i boravišne takse u FBiH

	AKCIJA BULDOŽER IZVJESNIK ZA DOKAZIVANJE ZAPREKA U POSLOVANJU			
Predmet: Prezime preduzeća Vlasnik: Ime i prezime vlasnika Datum: DD-MM-YYYY OIB: OIB Mjesta rođenja: Mjesto rođenja Ulica: Ulica Broj: Broj Telefon: Telefon E-mail: E-mail		Ugovarač istraživača agencije: ☐ Željko Čavrić ☒ Dr. Božidar Šimić ☐ Ivica Kavčić ☐ Predrag Šimunić ☐ Božidar Šimić ☐ Božidar Šimić	Menadžer odgovoren za: ☐ PPTD ☐ OGP ☐ LIPF ☐ OGP ☐ LIPF ☐ OGP ☐ LIPF ☐ OGP ☐ LIPF	Dobor način: ☐ Pismo ☐ Telefonski poziv ☐ E-mail ☐ Lajk ☐ Slike ☐ Video ☐ Vlog
Područje istraživanja: Brojka ili brojka ulice Brojka ili brojka ulice				
Koja grupa Buldožera Kompanije: Nadij zapisak RIT (realizacija izvješćaja turističkih preduzeća i kompanija)				
Problemi koji je u pojačju: Prekrivenje studija sa spoljnim u Federaciji RH u svrhu učenja i radnog posla. Upravo tako da je prekriveno učenje i radni posao u Federaciji RH.				
Turističke organizacije na mrežu općicu, kantunu i Federaciju RH nisu prava prava znače Turističke organizacije nisu prava prava znače				
Turističke organizacije nisu prava prava znače Turističke organizacije nisu prava prava znače				
Zato što je Usluge obvezujuće plaćati predložio novac				
plaćajući novac				
Administrativni tužbenici su nekontrolirani policijskim turističkim upoznajima protiv te iste, a ne samo o istim općicima koje potpisuju turističku potvrdu za turiste.				
Prije turističke organizacije nije sistematski odgovarajući setom turističkim dokumentima troškova nije isplaćenica.				

ZAŠTO BI OVE IZMJENE POMOGLE SEKTORU TURIZMA?

Radna grupa Komisije “Buldožer”

"Postoji prevelika birokratija i previše nepotrebnih troškova. Mnoge općine nemaju stvarnog turizma ili potrebe za turističkom zajednicom. Ovo bi se trebalo raditi na kantonalnom nivou, a općine koje zasljužuju posebnu pažnju bi trebale u potpunosti biti predstavljene putem podružnica. Ovo će osigurati da troškovi budu srazmerni potencijalu te da Turističke zajednice zaista ulože koncentrirane napore u cilju predstavljanja preduzeća iz turističkog sektora na njihovim područjima."

Donijeti izmiene i donune.

FBIH: Zakon o turističkim zajednicama i promociji turizma u FBIH (Službene novine FBIH 19/96) Članovi 3, 4, 6, 9, 33, 34, 37-42, 51, 52, 54; Uredba o boravišnjoj taksi (Službene novine FbiH 19/96) Članovi 9, 10, 13, 17; Uredba o članarini u turističkim zajednicama (Službene novine FBiH 02/00) Članovi 16, 21

Preduzeća sa sjedištem u Federaciji BiH u sektoru turizma plaćaju članarinu i, gdje je primjenjivo, boravišnu taksu. Obje se plaćaju odvojeno turističkim zajednicama na nivou općine, kantona i Federacije BiH. Turističke zajednice na svim nivoima imaju status pravne osobe, i svaka općina ima vlastitu turističku zajednicu. Vjeća koja upravljaju turističkim zajednicama ne uključuju nužno predstavnike i privatnog i javnog sektora turizma.

STANJE

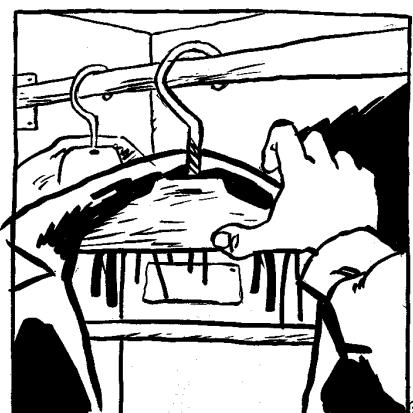
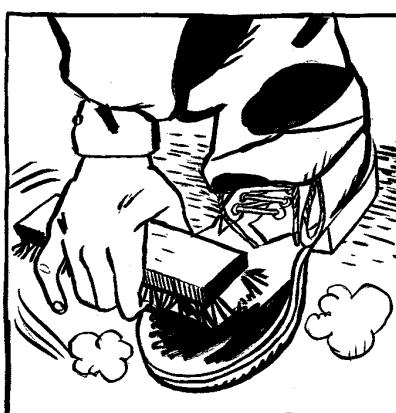
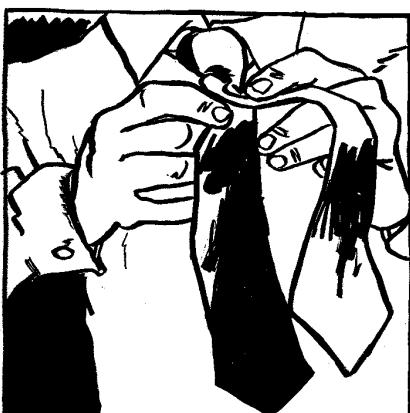
Status pravne osobe turističkih zajednica na svim nivoima uzrokuje odsustvo smislenog planiranja razvoja turizma, te dovodi do duplicitiranja aktivnosti. Tri odvojene obaveze plaćanja predstavljaju opterećenje i oduzimaju dosta vremena. Sve općine imaju turističke zajednice, čak i one koje nemaju značajan turistički potencijal, i troškovi su nesrazmerni. Budući da turističke zajednice nisu odgovorne sektoru turizma koji bi trebale predstavljati, kvalitet programa te efikasnost troškova nisu osigurani.

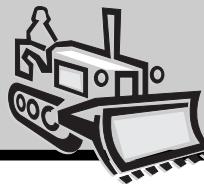
ZASTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Članarine bi se trebale plaćati samo Turističkoj zajednici FBiH. Institucija na nivou FBiH bi trebala raspoređiti sredstva kantonalnim zajednicama u ovisnosti od uspješnog rada ovih zajednica, na taj način osiguravajući kvalitetnu kontrolu aktivnosti usmjerenih na razvoj turizma. Pravno nezavisne općinske zajednice bi se trebale ukinuti. Kantonalne zajednice bi trebale uspostaviti podružnice u odabranim općinama, gdje to smatraju potrebnim. Vijeća koja upravljaju turističkim zajednicama bi trebala biti sistematicno sastavljeni od predstavnika privatnog i javnog sektora turizma.

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Turizam

Poboljšanje mehanizama turističke i ugostiteljske inspekcije u FBiH

STANJE

Inspektori za turizam i ugostiteljstvo imaju slobodu da oštro kažnjavaju preduzeća za manje nepravilnosti, te da očigledno ometaju redovno poslovanje tokom rutinskih provjera. Ukoliko se ustanove nepravilnosti, od turističkih preduzeća se može tražiti da provedu bilo koju korektivnu mjeru u veoma kratkim rokovima.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Poduzetnici u turističkom ili ugostiteljskom sektoru se suočavaju sa nesigurnom budućnošću jer postoji rizik da budu strogo kažnjeni, čak i zatvoreni, zbog manjih nepravilnosti. Često nije moguće okončati korektivne mјere u rokovima koji postave inspektori, zbog spore birokratije u BiH. Rutinske provjere koje ometaju tok poslovanja u ovom uslužnom sektoru su indiskretne i ometaju mušterije. U svemu, postojeći zakon zadržava visoke barijere za ulazak, formaliziranje, i za investicije u ovom sektoru.

RJEŠENJE

Zakon o turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti se treba izmijeniti kako bi se osiguralo da novčane i druge kazne budu srazmjerne prekršaju; da se preduzeća mogu zatvoriti samo u slučajevima teških prekršaja; te da se rokovi prije odnose na početak nego na završetak korektivnih mјera.

Reforma br. 16

AKCIJA BULDOŽER	
EDUMAR ZA SKRATITAN FAPTEKA U POSLOVANJU	
Preduzeće preduzima:	Usluge turističke i ugostiteljske
☐ Ne	☒ Da
☐ 0-10 "nepravilnosti"	☐ Preduzeće
☐ 11-20 "nepravilnosti"	☐ Kantic*
☐ 21-50 "nepravilnosti"	☐ Postrojenje obuhvaćeno*
☐ 51-100 "nepravilnosti"	☐ Društvo
☐ 101-200 "nepravilnosti"	☐ Ustroj
☐ >200 "nepravilnosti"	☐ Ustroj*
☐ I-1 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-2 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-3 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-4 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-5 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-6 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-7 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-8 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-9 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-10 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-11 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-12 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-13 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-14 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-15 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-16 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-17 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-18 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-19 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-20 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-21 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-22 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-23 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-24 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-25 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-26 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-27 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-28 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-29 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-30 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-31 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-32 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-33 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-34 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-35 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-36 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-37 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-38 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-39 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-40 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-41 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-42 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-43 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-44 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-45 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-46 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-47 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-48 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-49 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-50 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-51 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-52 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-53 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-54 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-55 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-56 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-57 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-58 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-59 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-60 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-61 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-62 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-63 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-64 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-65 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-66 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-67 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-68 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-69 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-70 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-71 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-72 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-73 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-74 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-75 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-76 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-77 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-78 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-79 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-80 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-81 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-82 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-83 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-84 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-85 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-86 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-87 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-88 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-89 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-90 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-91 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-92 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-93 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-94 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-95 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-96 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-97 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-98 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-99 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-100 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-101 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-102 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-103 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-104 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-105 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-106 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-107 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-108 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-109 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-110 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-111 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-112 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-113 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-114 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-115 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-116 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-117 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-118 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-119 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-120 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-121 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-122 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-123 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-124 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-125 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-126 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-127 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-128 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-129 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-130 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-131 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-132 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-133 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-134 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-135 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-136 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-137 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-138 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-139 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-140 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-141 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-142 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-143 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-144 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-145 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-146 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-147 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-148 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-149 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-150 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-151 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-152 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-153 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-154 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-155 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-156 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-157 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-158 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-159 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-160 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-161 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-162 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-163 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-164 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-165 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-166 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-167 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-168 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-169 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-170 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-171 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-172 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-173 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-174 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-175 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-176 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-177 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-178 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-179 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-180 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-181 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-182 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-183 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-184 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-185 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-186 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-187 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-188 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-189 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-190 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-191 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-192 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-193 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-194 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-195 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-196 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-197 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-198 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-199 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-200 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-201 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-202 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-203 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-204 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-205 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-206 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-207 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-208 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-209 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-210 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-211 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-212 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-213 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-214 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-215 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-216 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-217 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-218 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-219 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-220 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-221 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-222 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-223 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-224 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-225 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-226 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-227 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-228 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-229 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-230 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-231 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-232 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-233 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-234 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-235 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-236 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-237 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-238 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-239 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-240 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-241 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-242 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-243 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-244 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-245 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-246 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-247 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-248 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-249 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-250 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-251 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-252 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-253 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-254 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-255 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-256 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-257 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-258 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-259 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-260 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-261 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-262 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-263 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-264 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-265 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-266 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-267 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-268 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-269 "Obez"	☐ Ustroj*
☐ I-270 "Obez"	<

Reforma br. 17

U BiH za strane državljane iz nekoliko zemalja Centralne Europe

**Šemsudin Džeko
Član predsjedništva
Odbor za promociju
turizma BiH**

HOĆE LI OVE MJERE ZAISTA DOVESTI DO PORASTA TURIZMA U BIH?

"Naravno! Građani ovih zemalja posjećuju Hrvatsku i tamo troše novac za vrijeme odmora. Mnogi požele da usput posjeti Sarajevo, Mostar, Međugorje, i druga mjestra u blizini granice. Drugi bi željeli da putuju kroz BiH, što znači da će automatski posjetiti BiH i potrošiti nešto novca ovdje. Siguran sam da ćemo već ovog ljeta imati odlične rezultate i prihode!"

Pronisi koje treba usvojiti:

BiH: Nova odluka o uspostavi trajnog bezviznog režima za građane Češke Republike, Mađarske, Slovačke i Poljske za ulazak, izlazak ili tranzit kroz BiH

BiH: Ministarstvo vanjskih poslova mora poslati zahtjev Državnoj graničnoj službi da omogući dosljedno sprovođenje i jedinstvene kriterije u svim procedurama koje se primjenjuju prilikom ulaska, izlaska ili tranzita turista na sve granične prelazima, u skladu sa Zakonom o bezviznom režimu koji je na snazi. Zatim, građanima pomenutih zemalja omogućiti ulazak u zemlju samo sa ličnim kartama, te izdavanje grupnih viza.

Turizam je sektor sa velikim potencijalom, koji treba razviti i ohrabriti u BiH zbog podsticanja ekonomije i stvaranja radnih mjeseta koje turizam donosi. Pored toga, zbog visokog nivoa razvijenosti turizma na obalnim područjima Hrvatske, koja graniči sa BiH, postoji veliki potencijal za tranzit kroz BiH, kombinovana putovanja u obje zemlje, te kráće izlete sa obale. Uz državljane nekoliko zemalja članica Evropske unije, sve je veći broj turista iz zemalja Centralne Europe, kandidata za pridruženje Evropskoj uniji, koji posjećuju region, i koji su izrazili interes da posjeti BiH.

Postojeći vizni režim u BiH je veoma restriktivan, i djeluje destimulirajuće na turiste koji žele posjetiti zemlju. Ovaj problem se u najvećoj mjeri odnosi na turiste iz zemalja Centralne i Istočne Europe (Češka Republika, Slovačka, Poljska i Mađarska), koji ljetne odmore provode u Hrvatskoj. Oko 1.6 miliona građana iz ovih zemalja posjetili su Hrvatsku u 2001. godini. Građani ovih zemalja moraju imati vizu, a veoma teško mogu dobiti vizu na samoj granici. Ako u zemlji iz koje turisti dolaze nema diplomatsko/konzularnih predstavništava BiH, za njih je jednostavno prekomplikovano posjetiti BiH.

Vratiti na snagu Odluku Vijeća ministara BiH iz 2002. godine o privremenom bezviznom režimu za građane Češke Republike, Mađarske, Poljske i Slovačke, kao i Odluku o uspostavi trajnog bezviznog režima za građane ovih zemalja.

MAKSOVE AVANTURE

SIANGE

**ZASŁÓ OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

RJESENJE

Turizam

Poboljšanje turizma učlanjenjem BiH u program InterRail Pass

Reforma br. 18

STANJE

InterRail Pass program je sporazum između 29 evropskih željeznica kojim se osigurava neograničeno kretanje širom željezničke mreže u zemljama članicama, za sve kupce InterRail Pass-a. Osim BiH i Albanije, 29 država članica obuhvata željeznice svih evropskih i istočnoevropskih država.

AKCIJA BULDOŽER	
FORMULAR AKTIVIRANJE ZAPRASKA U POSLOVANJU	
Podaci	
Preduzeće proizvodnje	Vlasnik kompanije
☐ I = 100% vlasnik*	☐ DPKP
☐ C = 51-99% vlasnik*	☐ EPK
☐ S = 50-50% vlasnik*	☐ HEED
☐ K = 25-49% vlasnik*	☐ D o.d.
☐ O = 10-24% vlasnik*	☐ CSE
☐ D = 1-9%	☐ CSEF
☐ G = 0%	☐ LINDF
☐ P = nevlasnik	☐ DSKA
☐ T = nevlasnik	☐ DSKM
Producirajući imenik čvor na kojim je	Dobor za promoviranje obavljanje poslova NiH Sensibilizacija DPKP
Procesni uređaji	Ratna grana Budžet Komisija
Nova uprada:	Klik Upoznajte koliko putnika dobijaju BiH u Inter-Rail Putni program
Problemi koji je prepošao	
Ovo predstavlja smjenu za BiH u Inter-Rail u kojoj će se ukloniti smanjenje dionice Šume područja i međunarodnih željeznica. Željeznička mreža BiH je u potpunosti uklonjena iz Inter-Rail-a, a 29 država članica uključujuće osim Šume područja i međunarodnih željeznica.	
Zašto se vratiti uspravno uspravljanje?	
Ovo predstavlja smjenu za BiH u Inter-Rail u kojoj će se ukloniti smanjenje dionice Šume područja i međunarodnih željeznica. Željeznička mreža BiH je u potpunosti uklonjena iz Inter-Rail-a, a 29 država članica uključujuće osim Šume područja i međunarodnih željeznica.	
Nakon pozivajućeg otvaranja mreže u Beogradu, BiH će ukloniti smanjenje dionice Šume područja i međunarodnih željeznica. Željeznička mreža BiH je u potpunosti uklonjena iz Inter-Rail-a, a 29 država članica uključujuće osim Šume područja i međunarodnih željeznica.	
Dokument koji može dati potrebne	
Potrebno je upoznati Željezničku javnu korporaciju BiH da prednese ovlaštenje zahtjev UIC-u (Union Internationale des Chemins de Fers - Međunarodna unija željeznicu) za uključivanje bh. željeznicu kao članicu u InterRail Pass sporazumu. Na posebnom godišnjem sastanku UIC-a, koji se održava svakog septembra, razgovara se na temu InterRail Pass sporazuma. Željeznička javna korporacija BiH treba se pobrinuti da podnese zahtjev i izvrši sve pripreme za prijem na sljedećem sastanku koji će se održati u septembru 2003. godine.	

ZAŠTO OVO PROBLEM?

Trenutna situacija daje sliku BiH kao zemlje koja se nalazi na samom dnu ljestvice među istočnoevropskim zemljama koje predstavljaju putnu destinaciju. To također ukazuje da željeznice ovdje ne funkcionišu od rata, da se stanje u zemlji još nije normalizovalo, i da je čak možda opasno putovati u BiH. Ovakva slika predstavlja ozbiljnu prepreku razvoju turizma među mladima i turizma općenito. Nakon ponovnog otvaranja mosta u Šamcu, bh. željeznice vrše pripreme za ponovnu uspostavu željezničkog saobraćaja sa Budimpeštom, što će također omogućiti povezivanje sa drugim destinacijama širom Europe. Uključivanje u InterRail Pass sporazum bi bilo korisno za promoviranje usluga željezničkog putničkog saobraćaja u BiH i BiH-ko moguće destinacije.

ŠTA JE InterRail I ZAŠTO JE VAŽAN?

Šemsudin Džeko
Član predsjedništva
Odbor za promociju
turizma BiH

"InterRail je propusnica koja se prodaje mlađim turistima, kako bi s jednom kartom mogli koristiti sve evropske željeznice na putovanju. Jedine dvije zemlje na kontinentu koje ne učestvuju u InterRail programu su BiH i Albanija. A Albanija nema željeznicu..."

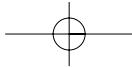
RJEŠENJE

Treba dati preporuku Željezničkoj javnoj korporaciji BiH da podnese zvaničan zahtjev UIC-u (Union Internationale des Chemins de Fers - Međunarodna unija željeznicu) za uključivanje bh. željeznicu kao članicu u InterRail Pass sporazumu. Na posebnom godišnjem sastanku UIC-a, koji se održava svakog septembra, razgovara se na temu InterRail Pass sporazuma. Željeznička javna korporacija BiH treba se pobrinuti da podnese zahtjev i izvrši sve pripreme za prijem na sljedećem sastanku koji će se održati u septembru 2003. godine.

Željeznička javna korporacija BiH treba pripremiti pismeni zahtjev za prijem bh. željeznicu u porodicu Inter-Rail željeznica.

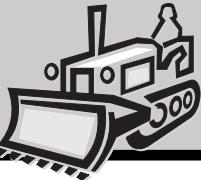
MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 19

procedura putem izmjena Zakona o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti

KAKO OVE PROMJENE MOGU POMOĆI STVARANJU NOVIH RADNIH MJESTA?

**Slavko Prosan
Vlasnik i kvalifikovani
bravar
ELBA**

"Ove izmjene će omogućiti osobama koje su već u radnom odnosu, ali žele da zakonskim putem osnuju malo preduzeće i zadrže redovno zaposlenje, da to i učine. Uspješni poduzetnici često počinju kao vlasnici manjih zanatskih radnji, ali se kasnije šire i zapošljavaju više ljudi. Pored toga, problem kod mnogih zanata nisu kvalifikacije, već talent. Tržiste, to jest kupci, odlučiće ko je kvalifikovan."

Izmjene i dopune koje treba usvojiti:

RS: Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti
(Službeni glasnik Republike Srpske br. 16/02), član: 2., 14./1, 17.

**Olkšavanje poslovanja zanatskih
zeća u RS i smanjenje birokratskih
zanatsko-preduzetničkoj dielatnosti**

Prema nedavno usvojenom Zakonu o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti u RS, postoji nekoliko uslova koje treba ispuniti prilikom predaje dokumentacije kako bi se registrirala zanatska radnja. Dva uslova su posebno problematična: dokaz da poduzetnik nije u stalnom radnom odnosu i dokaz da poduzetnik posjeduje adekvatne kvalifikacije, u smislu stručne spreme ili obuke, za otvaranje zanatske radnje.

SANGE

Obje zapreke u značajnoj mjeri destimuliraju (a često i sprečavaju) registraciju ili preregistraciju zanatskih radnji. To zanatske radnje tjeru da ilegalno obavljaju svoju djelatnost, te sprečava osnivanje novih zanatskih radnji, pošto postavlja velike prepreke pred poduzetnike, koji tek otpočinju poslovanje. Ove prepreke mogu također potaknuti korištenje i korupciju. Pored toga, ne postoji institucija koja bi privatnom poduzetniku mogla izdati potvrdu da je nezaposlen (s obzirom da obavlja samostalnu djelatnost). Također, ne postoji razlog da osoba koja je u punom radnom odnosu ne započne i drugu ili dodatnu djelatnost, a stepen obrazovanja i obuke trebao bi biti uslov samo za pojedine, specifične djelatnosti.

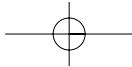
ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJEŠENJE

Usaglašavanje određenih članova Zakona RS koji se odnose na pomenute zapreke sa Zakonom FBiH, koji ne zahtijeva određeni nivo kvalifikacija i obrazovanja, ili potyrdju o nezaposlenosti.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 20

Tržište rada

Izmjene odredbi o pripravničkom i volonterskom

STANJE

Voloterski rad (koji se često naziva "pripravničkim radom") predstavlja važnu priliku za mlađe ljudi u BiH da steknu praktično iskustvo nakon što završe školovanje. Međutim, postojeći zakoni o radu ne sadrže jasne odredbe za mlađe ljudi koji pokušavaju ući na tržište rada. Budući da je praktično iskustvo gotovo uvijek preduvjet za zaposlenje u BiH, a trenutna stopa zaposlenosti je izuzetno niska, zakonodavstvo o radu treba da sadrži odredbe koje će olakšati pristup mlađih tržištu rada i istovremeno biti od koristi i za poslodavce. U FBIH, RS, i Distriktu Brčko zakoni koji uređuju status volonetera (i svih oblasti radnih odnosa) nisu usklađeni.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Nema preciznih zakonskih propisa ili državne strategije za program zapošljavanja mlađih koji bi se zasnivao na preduzećima. Mladi koji traže posao nemaju podšku organa vlasti. Budući da nema podrške poslodavcima da zapošljavaju mlade obrazovane ljude, oni često iskoristavaju mogućnost volonterskog rada, tako što angažuju ljude da rade kao volonteri, kako bi izbjegli troškove, doprinose za socijalnu zaštitu, itd. Ove malverzacije očigledno su na štetu mlađih, koji pokušavaju stići praktično iskustvo, a to istovremeno stimulira i praksu zapošljavanja na crnom tržištu.

RJEŠENJE

Potrebno je donijeti izmjene koje bi ojačale razvoj istinskog pripravničkog i volonterskog rada. Na primjer, treba omogućiti pripravničke programe i programe za mlade stručnjake u javnim ustanovama. Predviđeni za takvo zaposlenje treba da budu obrazovanje koje odgovara profesiji o kojoj je riječ, te potrebno testiranje za obavljanje samostalnog rada. Izmjene i usklajivanje svih postojećih zakona koji se odnose na volonterski rad treba provesti u cijeloj BiH.

DA LI ĆE OVO ZAISTA POMOĆI OTVARANJU MOGUĆNOSTI ZA ZAPOŠLJAVANJE MLADIH?

Siniša Šarac
Successor Generation
Initiative

"Putem ovih promjena, sticanje važnog praktičnog iskustva kroz volonterski pripravnički rad postalo bi pristupačnije za mlađe i atraktivnije za poduzetnike. U razvijenim zemljama, ovo je jedan od najvažnijih koraka za izgradnju karijere, koji mladim ljudima daje praktično poslovno iskustvo, kao nadogradnju teoretskog znanja stecenog u školi ili na fakultetu."

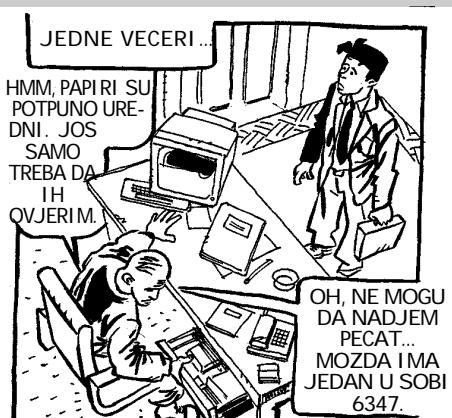
Donijeti izmiene i dopune:

FBiH: Zakon o radu (Službene novine FBiH 43/99; 32/00) član 26.-28. Distrikt Brčko: Zakon o radu (Službeni glasnik RD 7/02) član 21.

RS: Zakon o radu (Službeni glasnik RS 38/00; 40/00; 41/00; 47/02) član 29-32

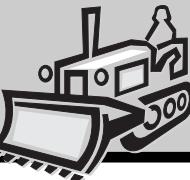
Distrikt Brčko: Zakon o radu (Službeni glasnik BD 7/02) član 21

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 21

Usklađivanje preduvjeta za polaganje pravosudnog ispita u cijeloj BiH da bi se osigurao jednak pristup tržištu

DA LI ĆE USKLAĐIVANJE RIJEŠITI PROBLEM?

Miralem Porobić
Adyokat

“Da. Ukoliko se donesu ove izmjene, svi pravnici će imati jednaka prava, bez obzira na to gdje u BiH žive.”

Donijeti izmiene ī doniune.

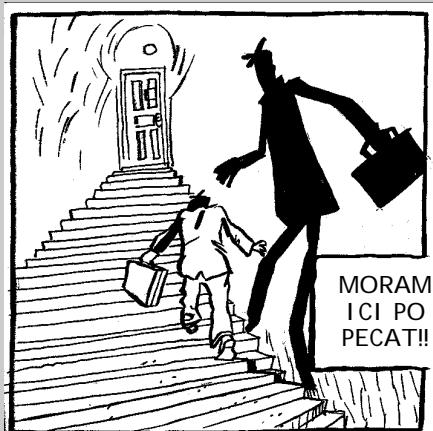
FBiH: Zakon o pravosudnom ispitu
(Službene novine FBiH 2/95) član 2 – 3

Pravosudni ispiti iz FBiH i RS su recipročni, u smislu da pravnik koji je pravosudni ispit položio u jednom entitetu može prakticirati pravo u drugom entitetu. Iako između ova dva pravosudna ispita možda postoje male razlike, oni pružaju iste, standardne kvalifikacije. Međutim, preduvjeti za polaganje ispita nisu uskladjeni u FBiH i RS. Da bi polagale pravosudni ispit, osobe koje su diplomirale na pravnom fakultetu treba da imaju određeni broj godina pravnog iskustva. U FBiH pravnik može polagati pravosudni ispit nakon dvije godine, ukoliko ih je proveo u sudu ili u privatnoj advokatskoj firmi, odnosno nakon četiri godine ukoliko ih je proveo u privatnoj firmi ili nekom drugom organu vlasti ili međunarodnoj organizaciji. Međutim, u RS, pravnik može polagati ispit nakon dvije godine pravnog iskustva stečenog na bilo kom radnom mjestu.

Neusklađenost propisa podrazumijeva da je pravnik koji je diplomirao na pravnom fakultetu u FBiH, koji je iskustvo stekao u privatnoj firmi, nekoj javnoj ustanovi koja nije sud ili pak međunarodnoj organizaciji, u lošoj situaciji u poređenju sa pravnikom iz RS. Takav pravnik iz FBiH mora imati četiri godine iskustva prije no što može izći na pravosudni ispit, u poređenju sa samo dvije godine koje su potrebne pravniku iz RS. To pravnike iz RS nepravedno dovodi u povoljniji položaj. Usklađivanje je ključno da bi se osigurao jednak pristup tržištu i radnim mjestima koja se nude u privatnim advokatskim firmama, čime bi se podstaklo zapošljavanje.

Izmjeniti federalni zakon kako bi se uskladili propisi u oba entiteta, tako da dvije godine iskustva budu dovoljne za polaganje pravosudnog ispita, bez obzira na to gdje je steceno iskustvo u pravnim poslovima.

MAKSOVE AVANTURE

S
I
A
N
J
E

ZASIO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJEŠENJE

Reforma br. 22

Tržište rada

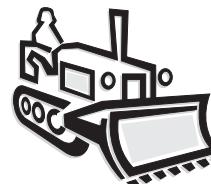
Usklađivanje uvjeta za registraciju djelatnosti firme

STANJE

Poduzetnici iz FBiH koji se bave građevinarstvom suočavaju se sa problemima jer zakon od njih zahtjeva da imaju najmanje 15 stalno zaposlenih. U zakonima RS nema takvih uvjeta.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Odredba da moraju imati najmanje 15 zaposlenih onemogućava male privatne firme sa sezonskom radnom snagom da učestvuju na tržištu na kome uglavnom dominiraju velike firme. Takve firme ne mogu registrirati "građevinarstvo" kao jednu od svojih djelatnosti, a samim tim nisu u stanju da učestvuju na tenderima koji od preduzeća zahtjevaju da budu "građevinska" firma. To je primjer nepravedne konkurenkcije koju predstavljaju velike firme, često u državnom vlasništvu. S druge strane, preduzeća iz RS mogu registrirati građevinsku djelatnost bez sličnih ograničenja, te se mogu i prijavljivati na tender i raditi kao svaka druga građevinska firma.

ZAŠTO VAM OVA ODREDBA PREDSTAVLJA PROBLEM?

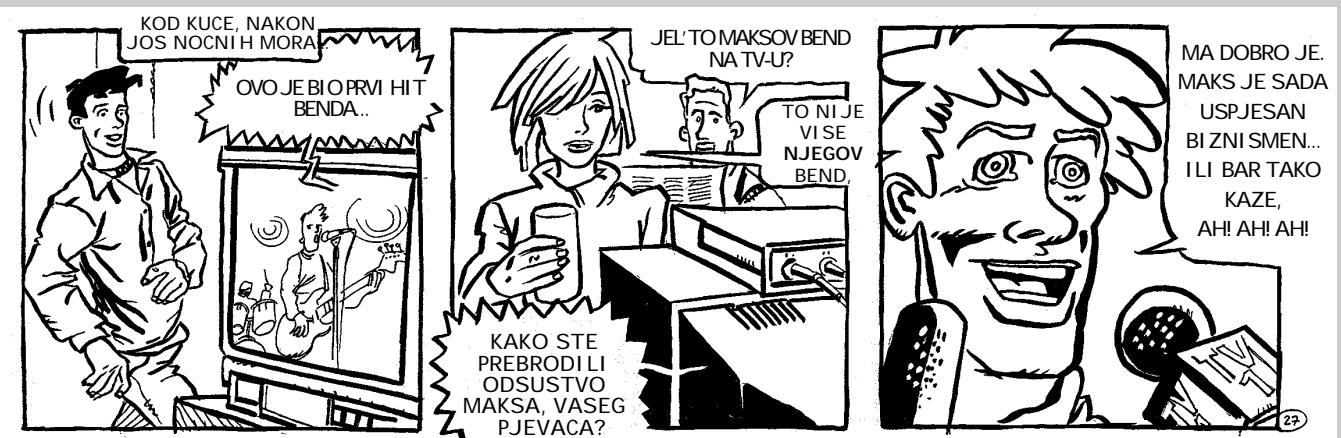
Marko Živković
Direktor
Zidmar d.o.o.

"Ja imam manje od 15 stalno zaposlenih, ali imam dosta sezonskog posla za veliki broj radnika, budući da u zimskim mjesecima nema skoro nikakvog posla. Nije pravedno da se neko preduzeće iz drugog entiteta, koje je još manje, može prijaviti na tender kao građevinsko preduzeće a mi ne možemo!"

RJEŠENJE

Iako za obavljanje građevinske djelatnosti mogu postojati druge odredbe koje se tiču kvaliteta, osiguranja, i sigurnosnih kriterija, broj zaposlenih ne bi smio igrati ulogu u tome. Zakonske propise treba uskladiti u oba entiteta kako bi se građevinskim poduzetnicima pružile jednakе mogućnosti.

Nadležna ministarstva u oba entiteta odmah će oformiti komisiju koja će razmotriti postojeće zakone i uskladiti ih u roku od 60 dana.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 23

Principi prebacivanja mjesto ubiranja poreza na promet

Marinko Surić
Generalni direktor
Bobita Co. d.o.o

ZAŠTO BI OVAKVA RAZLIČITA STRUKTURA OPOREZIVANJA BILA DOBRA ZA PREDUZEĆA KAO ŠTO JE VASE?

"Time bi se omogućilo onima koji legalno posluju, ovim robama da prežive i ostvare dobit. Čisto poslovanje je neodrživo kada se suočava sa ovako široko rasprostranjenoj nelojalnoj konkurenциjom od strane onih koji imaju mogućnost dakontinuirano izbjegavaju-

Treba izmijeniti sljedeće zakone:

RS: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama i porezu na promet (Službeni glasnik RS br. 25/02; 30/02) Članovi 1-11.

FBiH: Zakon o posebnom porezu na naftne derive (Službene novine FBiH br. 6/95; 27/98; 41/98; 51/99; 29/02) Članovi 1-18.; Zakon o posebnom porezu na kafi (Službene novine FBiH br. 6/95; 51/99; 52/01) Članovi 1-14.; Zakon o posebnom porezu na pivo (Službene novine FBiH br. 6/95; 51/96; 52/01) Članovi 1-14.; Zakon o posebnom porezu na alkohol (Službene novine FBiH br. 6/95; 51/96; 52/01) Članovi 1-15.; Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića (Službene novine FBiH br. 6/95; 51/99; 52/01) Članovi 1-17.

Brčko Distrikt: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga u prometu Brčko Distrikta (Službeni glasnik BD br. 7/02) Članovi 1-11.

Poreske uprave se trude da provedu sistem ubiranja poreza na promet akciznom robom na nivou maloprodaje. To bi trebao biti korektni metod obračunavanja poreza na promet. Međutim, ovaj sistem stvara ogroman problem kontrole oporezivanja za sve poreske uprave u BiH. Taj sistem je pomogao fiktivnim preduzećima da razviju komplikiran lanac prodaje, koji je gotovo nemoguće pratiti, od jednog "trgovaca na veliko" do drugog.

STANJE

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Postojeći sistem ne samo da ima negativan utjecaj na javne budžete u BiH na svim nivoima nego, također, sprečava razvoj povoljnog poslovog okruženja za legitimnu trgovinu akciznim robama. Taj sistem također dovodi do nelojalne konkurenkcije u trgovini i ima negativan utjecaj na javne budžete u BiH na svim nivoima. Kada su prošle godine provedene izmjene zakona koji se tiču duhanskih prerađevina, u prvom mjesecu nakon provedbe ostvareni su dodatni prihodi u iznosu od 1400% više u poređenju sa prethodnim mjesecom.

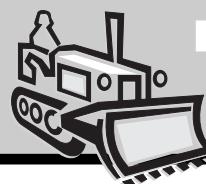
RJEŠENJE

Rješenje je vratiti mjesto ubiranja poreza na promet akciznom robom na mjesto uvoza ili proizvodnje robe. Robe koje treba uključiti u ovaj sistem trebaju, zajedno sa duhanskim prerađevinama, obuhvatiti sljedeće: naftne derivate, alkoholna i bezalkoholna pića (osim mineralnih voda i prirodnih sokova bez konzervansa) i kafu. Predložene izmjene zahtijevaju punu saradnju i koordinaciju između RS, FBiH i Brčko Distrikta.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 24

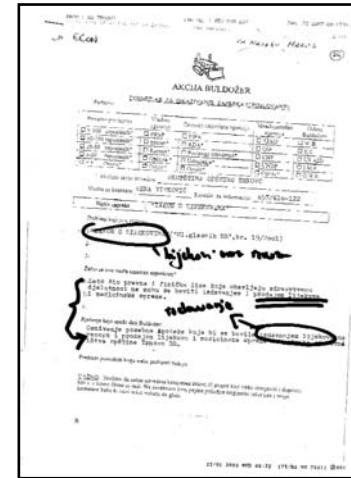

Trgovina

Olkšavanje izvoza lijekova iz BiH

STANJE

Farmaceutska industrija je jedna od najuspješnijih izvoznih industrija u zemlji. Veoma bitna za privredu BiH i osigurava mnogo radnih mjesta. Farmaceutska preduzeća se oslanjaju na njihove kapacitete u cilju izvoza njihovih proizvoda i uzoraka proizvoda za strane partnerne i kupce, na brz i efikasan način i BLAGOVREMENO. Međutim, u decembru 2002. godine, Vijeće ministara je izmjenilo odredbe kojima se regulira uvoz i izvoz medicinskih proizvoda. Sada je potrebno pribaviti još jednu, dodatnu, dozvolu za izvoz od državnog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, pored dozvola koje je potrebno dobiti od entitetskih ministerstava zdravlja za ove i druge robe.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Posljedica ove odluke je još jedan dodatni korak koji je potrebno poduzeti u cilju dobijanja dozvole, što predstavlja još jednu nepotrebnu proceduru i što oduzima dragocjeno vrijeme poduzetnicima. Taj proces traje 10-15 dana duže, samo zbog procedudarnih razloga. Ništa se ne mijenja; ista dozvola se izdaje na različitom memorandumu. Ova nepotrebna odgovrađenja smanjuju konkurentnost BiH na izvoznom tržištu.

ŠTA SADAŠNJI USLOVI ZNAČE ZA VAŠE PREDUZEĆE?

Edin Arslanagić
Generalni direktor
BOSNALIJEK

"Od januara ove godine nismo u mogućnosti da ispoštujemo rokove koje smo obećali stranim partnerima i gubimo posao. Nova administrativna prepreka koja je dodata u decembru 2002. godine otežala nam je još VIŠE izvoz u poređenju sa ranijim periodom!"

RJEŠENJE

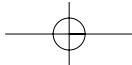
Entitetska ministerstva zdravlja trebaju da nastave izдавanje dozvola. Ta ministerstva trebaju imati obavezu da po službenoj dužnosti dostave jedan primjerak na znanje Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa za njihovu evidenciju. Ovim bi se rasteretili poduzetnici i gubilo bi se manje vremena.

Treba izmijeniti sljedeći propis:

BiH: Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o klasifikaciji roba na režime izvoza i uvoza
(Službeni glasnik Bosne i Hercegovine br. 40/02), tačka 3.

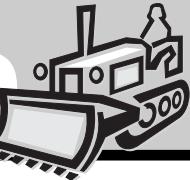
MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 25

**Smanjenje izvoznih troškova i kašnjenja
vezano za fitosanitarni certifikat prema Direktivi EU 2000/29/EC**

ZAŠTO OVI UVJETI NISU KOREKTNI?

Jean-Paul Bondaz
Direktor
NERFIL d.d. MOSTAR

"Fitosanitarni certifikat koji izdaje Italija treba vrijediti kao original iz Burkine Faso ili Malija, ali se od nas još uvijek zahtijeva da pribavimo oba!"

Treba izmijeniti sljedeći propis:

BiH: Pravilnik o zdravstvenoj kontroli bilja u prometu preko državne granice (Službeni glasnik SFRJ br 59/91) Član 4

Trenutno se proizvodnja tekstila u BiH oslanja na uvoz pamučnih vlakana. Pamuk se često uvozi preko posrednika iz Evrope, a ne direktno od proizvođača koji se većinom nalaze u Africi. Vlade ovih država (većinom članica EU) izdaju svoje vlastite fitosanitarne certifikate za izvoz ovih vlakana. Međutim, sadašnji bh. zakoni propisuju da se original ili ovjerena kopija fitosanitarnog certifikata zemlje porijekla mora priložiti na granici uz certifikat EU.

Pamuk se kupuje od trgovaca direktno iz zemlje porijekla ili iz zaliha koje su stvorene u drugoj zemlji za buduću prodaju i izvoz u partijama (naprimjer, Italija). Pošto se originalni fitocertifikat (iz zemlje porijekla) odnosi na sveukupnu količinu, italijanske vlasti izdaju novi, posebni fitocertifikat, za svaku prodanu partiju. Nepotrebni zahtjev bh. vlasti za ovjerenom kopijom originala (ovjera se radi samo u zemlji porijekla) povećava administrativne troškove i dovodi do velikih odgovrađenja za bh. preduzeća koja se bave uvozom. Ova sirovina je, međutim, od ključne važnosti za proizvodnju visoko-kvalitetnih konaca i tekstila koji će se izvoziti po visokoj cijeni.

BiH treba uskladiti svoje zakone sa standardima EU, prema Direktivi EU koja se odnosi na proizvodnju bilja. Time bi bilo dovoljno prihvatići fitosanitarni certifikat zemlje koja vrši izvoz robe uvezene iz zemlje porijekla.

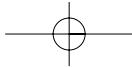
STANJE

**ZASTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

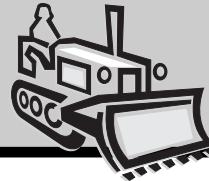
RJESENJE

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 26

Trošovina

Rad slobodnih zona u skladu sa Zakonom o slobodnim zonama u BiH

STANJE

U BiH postoji sedam slobodnih zona. One su osnovane da bi se promovirao razvoj privrede, proizvodnja i izvoz. Samo se Zona Vogošća sastoji od oko 40 preduzeća, uključujući fabriku TAS, u koju je Volkswagen uložio sredstva. Slobodna zona Vogošća zapošljava otprilike 450 osoba. Zakonski propisi o slobodnim zonama, međutim, nisu harmonizirani između entiteta i države.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Zbog konfliktnih odredbi Zakona o slobodnim zonama u BiH postoji rizik od zatvaranja slobodnih zona zbog čisto administrativnih i proceduralnih razloga. Entiteti još uvijek nisu usvojili podzakonske propise potrebne za implementaciju ovog Zakona, ali slobodne zone su već dobine rok do kojeg moraju ispoštovati ove procedure. Zatvaranje ovih zona bi značio gubitak većeg broja radnih mjeseta i gubitak stranih ulaganja koja već postoje u ovim zonama.

RJEŠENJE

Dozvoliti produženje roka za poštivanje ovih odredbi za šest mjeseci. To bi omogućilo da slobodne zone rade dok se ne usvoje potrebne promjene koje zahtijevaju podzakonski akti.

KOLIKI JE MOGUĆI GUBITAK UZROKOVAN ZATVARANJEM OVIH ZONA?

Zijad Kafedžić
Direktor
Slobodna zona Vogošća

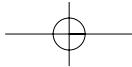
"Ove zone su dozvolile naš razvoj. Želimo postupati u skladu sa zakonom, ali kada je u pitanju 450 radnih mjeseta, kao što je slučaj u Vogošći, administrativne procedure trebaju osigurati da prijelazni period omogući da nastavimo sa radom, dok istovremeno nastojimo ispuniti nove zahtjeve."

Potrebno je usvojiti izmene i dopune

BiH: Zakon o slobodnim zonama u BiH
(Službeni glasnik BiH 22/02) član: 31 – 38

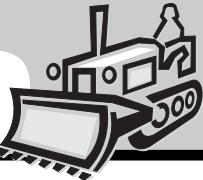
MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 27

Usklađivanje mehanizama za kupoprodaju vozila u cijeloj BiH

KUPAC ILI PRODAVAC, ZAŠTO JE TO VAŽNO?

Sahib Huseinspahić
Direktor
Šabe komerc

"Ovi jednostavni detalji u zakonu prave pakao ljudima koji se bave prometom polovnih vozila. Zaista je absurdno da vozilo prodato u jednom slučaju nije predmet poreza na promet, a prodato u drugom slučaju biva dvaput oporezovan!"

Potrebljeno je usvojiti izmene i dopune:

Federacija BiH: Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga
(Službene novine F BiH 6/95, 25/97, 13/00, 36/00, 54/00, 22/01,
49/02) član 14.

Postoje značajne razlike u pogledu oporezivanja polovnih vozila između Brčko Distrikta, Federacije BiH i Republike Srpske. Problemi se pojavljuju zbog različitog tumačenja o tome ko treba biti poreski obveznik: da li je to kupac ili prodavac?

STANJE

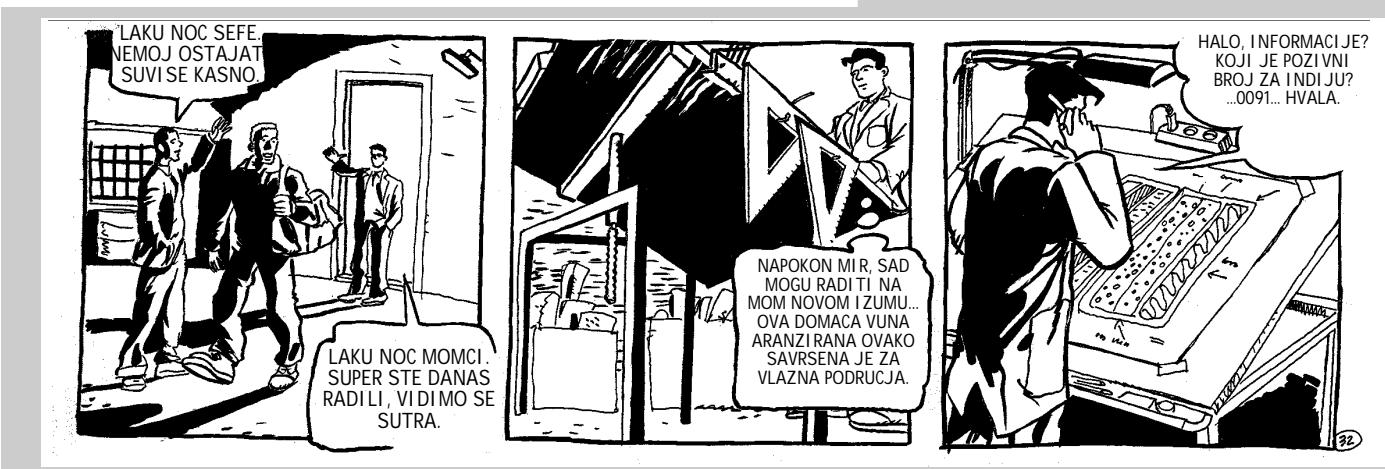
Različiti postojeći zakonski propisi dovode ili do dvostrukog oporezivanja ili do kupoprodaje polovnih vozila oslobođenih plaćanja poreza u slučaju međuentitetskog prometa. Na primer, ako je prodavac iz Federacije BiH, a kupac iz Republike Srpske, obje strane su obavezne da plate porez na promet. Ako je prodavac iz Republike Srpske, a kupac iz Federacije BiH, nijedan nije obavezan da plati porez na promet. Ovo dovodi do pojave nepravilnosti na tržištu i onemogućava međuentitetsku trgovinu.

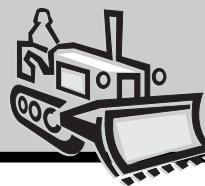
ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJESENJE

Postojeći zakonski propisi (definicija poreskih obveznika u postojećim zakonima o porezu na promet u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu) se trebaju u potpunosti uskladiti tako da plaćanje poreza na promet postane uvek odgovornost kupca.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 28

Deregulacija Uklanjanje obaveze da se predstavništva stranih preduzeća registruju u oba entiteta

STANJE

U skladu sa važećim zakonskim propisima nemoguće je registrirati predstavništvo stranih preduzeća za cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine kod državnog Ministarstva za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose, a da se također isto ne mora registrirati u entitetima. Postupak registracije zahtjeva da se strano preduzeće registrira na tri različita mesta: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (Sarajevo), Ministarstvo trgovine i ekonomskih odnosa sa inostranstvom Republike Srpske (Banja Luka) i Ministarstvo trgovine Federacije BiH (Mostar). To znači popunjavanje tri kompleta obrazaca, putovanje na tri različita mesta i plaćanje tri odvojene takse. Ovi zahtjevi su apsurdno nepotrebni pošto je rad predstavništava ograničen na ispitivanje tržišta, reklamiranje, informiranje javnosti i identificiranje investicija / mogućnosti tržišta, kao i opće predstavljanje. Strana predstavništva ne obavljaju aktivnosti u proizvodnji ili prodaji.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Predstavništva često služe kao prvi korak stranih investitora. Ovaj prvi korak treba olakšati koliko je to moguće, da bi se strana preduzeća ohrabri da dalje ulazi u BiH. Izuzetno je važno osigurati da ovi uredi mogu bez problema raditi širom zemlje. Pored toga, strani ulagači dobijaju utisak da se tržište Bosne i Hercegovine sastoji od dvije zemlje i da je stoga vrlo komplikirano. Postojeći entitetski propisi zahtjevaju neophodan postupak registracije koji zahtjeva izuzetno mnogo vremena i služi samo u administrativne svrhe.

DA LI ĆE OVO IMATI UTICAJ NA STRANA ULAGANJA U ZEMIĆU?

Sead Bašić
Direktor,
Unilever
Ured Sarajevo

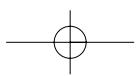
"Pojednostavljinjanje procesa registracije predstavništava predstavlja značajan korak ka ohrabruvanju ulagača da dođu u Bosnu i Hercegovinu. Time će se izbjegći da oni steknu utisak da je, ionako malo, tržište podijeljeno na dva dijela."

RJEŠENJE

Treba usvojiti novo zakonsko rješenje (Odluka Vijeća ministara), čime bi se reorganizirao čitav proces u kome bi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH bilo jedino mjesto za registraciju predstavništava stranih preduzeća.

Potrebno je usvojiti sljedeće propise:

BiH: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa treba predložiti Vijeću ministara Odluku o uslovima za osnivanje i rad predstavništava stranih lica u BiH.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 29, 30

Pojednostavljenje postupka registracije direktnih stranih ulaganja u FBiH i RS

	AKCIJA BULDOŽER FORMULAR ZA KREATIVNU ZAPRIMU I POSLOVANJE
Podataci:	
Prezime preduzeća	<input type="text" value="Vidline komunikacija d.o.o."/>
Adresa poslovnih prostora	<input type="text" value="Draženovac 10, 11000 Beograd, Srbija"/>
Datum osnivanja	<input type="text" value="01-01-1998."/>
Ulica i broj telefona	<input type="text" value="011-322-1234"/>
E-mail	<input type="text" value="info@vidline.com"/>
Kontakt osoba	<input type="text" value="Milica Radivojević"/>
Zemljište	<input type="text" value="Zemljište na kojem se radilo"/>
Prodavac usluge	<input type="text" value="Buldožer & Partner d.o.o. Novi Sad"/>
Kontakt osoba	<input type="text" value="Igor Đorđević"/>
Program	<input type="text" value="Zemljište na kojem se radilo"/>
Stavak naprave	<input type="text" value="Buldožer je počinio nelegalne akcije u sklopu projekta izgradnje zemljišta pod nazivom 'Republikanac'."/>
Zemljište koji je u prilogu:	
Za izvođenje željenog uravnjenja elagata se istrožuje o cijeli objekt Buldožer potreban je da stigne do vrha elagata, ali ne i do vrha stabla. Ukoliko se potrebuje da se ukloni stablo, potrebno je da se ukloni stablo u sklopu oblasti iz izmjerene Republike Srbije (izmjereno u isto vreme sa Buldožerom).	
Ukoliko preduzeće ne može učiniti istraživanje u sklopu projekta, a to nije moguće u sklopu projekta, potrebno je da se ukloni stablo u sklopu oblasti iz izmjerene Republike Srbije (izmjereno u isto vreme sa Buldožerom).	
Ukoliko preduzeće ne može učiniti istraživanje u sklopu projekta, a to nije moguće u sklopu projekta, potrebno je da se ukloni stablo u sklopu oblasti iz izmjerene Republike Srbije (izmjereno u isto vreme sa Buldožerom).	
Zadaci ili sva ostala smislenosti poglavljaju:	
S obzirom da stablo u sklopu oblasti je u posjedu Buldožera, potrebno je da se ukloni stablo u sklopu projekta, a to nije moguće u sklopu projekta, potrebno je da se ukloni stablo u sklopu oblasti iz izmjerene Republike Srbije (izmjereno u isto vreme sa Buldožerom).	
Za izvođenje delova potreban je:	
Za izvođenje delova potreban je da se ukloni stablo u sklopu oblasti izmjerena (gradić mokra elagata, povećanje elagata, uklanjanje elagata, razdvajanje elagata).	
Izmjerenje:	
Izmjerenje je učinjeno na sklopu projekta, a to je u sklopu oblasti izmjerene, a to je u sklopu oblasti izmjerene (gradić mokra elagata, povećanje elagata, uklanjanje elagata, razdvajanje elagata).	
Ustoličenje o pravdu:	
Ustoličenje o pravdu je učinjeno na sklopu projekta, a to je u sklopu oblasti izmjerene (gradić mokra elagata, povećanje elagata, uklanjanje elagata, razdvajanje elagata).	

DA LI KOMPLIKOVANI SISTEM OBESHRABRUJE STRANE ULAGAČE?

**Salko Kulukčija
"Wulle & Partner" d.o.o.
Mostar**

"Naravno. Kako se BiH može takmičiti za ulaganja sa ostatkom centralne Europe kada ima tako komplikovan sistem? Ukoliko ulagač mora trčati po različitim krajevima zemlje svaki put kada želi da uloži novac u neki posao, jednostavno to neće više raditi i otici će negdje drugo."

Donijeti izmiene i donune.

BiH: Zakon o politici direktnih stranih ulaganja (Službeni glasnik BiH 17/98) Član 5

Strani ulagač koji želi izvršiti ulaganja i poslovati u oba entiteta mora ispoštovati duge procedure. Da bi se registriralo ulaganje u sudu, ulagač mora otići u nekoliko institucija i dobiti slične ali zasebne odluke od svake od ovih institucija, kao zasebne dokumente: jednu odluku koju izdaje državno Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (sa sjedištem u Sarajevu), jednu odluku koju izdaje Federalno ministarstvo trgovine (sa sjedištem u Mostaru), i jednu odluku koju izdaje Ministarstvo za ekonomске odnose sa inostranstvom RS (sa sjedištem u Banja Luci). Onda kada se ulaganje stavi u funkciju, ulagač će ponovo morati otići u ova tri ministarstva i dobiti zasebne dokumente u slučaju ako dođe do bilo kakve izmjene u ovom ulaganju, npr. povećanja kapitala.

Da bi se dobitne zasebne odluke potrebno je utrošiti i vrijeme i novac (fotokopije različitih dokumenata koje moraju biti ovjerene ili ovjerene kod notara, prethodne odluke ministarstva, plaćanje za usluge advokata, takse, itd.). Za stranog ulagača sve ovo je vrlo frustrirajuće i iziskuje dosta vremena, i on može lako izgubiti strpljenje.

U skladu sa Ustavom BiH, vanjskotrgovinska politika je nadležnost državnih institucija BiH. U Zakonu o politici direktnih stranih ulaganja u BiH, osnovna svrha registracije u entitetskim ministarstvima jeste samo da se prikupe statistički podaci o stranim ulaganjima. Treba izmijeniti i dopuniti zakone kako bi se omogućila registracija samo na državnom nivou te da entitetska ministarstva i sudovi o ovome budu obaviješteni od strane Ministarstva na državnom nivou. Ovo će uveliko pojednostaviti život ulagača.

STANJE

ZASTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

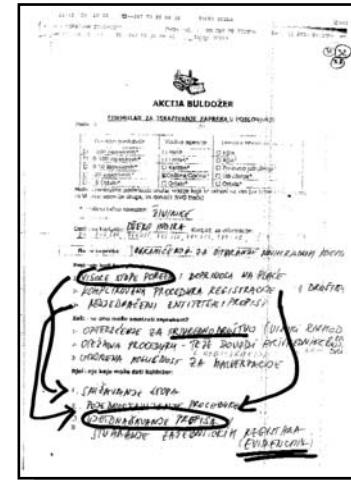

Reforma br. 31,32,33

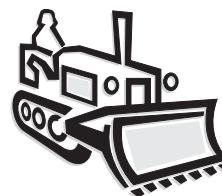
Omogućavanje brisanja preduzeća iz sudskog registra u FBiH, RS i Brčko Distriktu

STANJE

Trenutno postoji veliki broj fiktivnih preduzeća na cijeloj teritoriji zemlje, što za posljedicu ima nefer konkurenčiju na tržištu, kao i značajan poremećaj tržišnih uslova. Pošteni poduzetnici se nalaze u nepovoljnem položaju u poređenju sa onim koji se koriste fiktivnim preduzećima. Kada organi vlasti otkriju fiktivno preduzeće, ono se iz sudskog registra preduzeća može izbrisati samo ako se vlasnik pojavi na odgovarajućem sudskom postupku i lično potpiše zahtjev za brisanje preduzeća iz sudskog registra. Međutim, u slučaju mnogih fiktivnih preduzeća, vlasnik, onako kako je registrovan, ne postoji, i ova preduzeća ostaju u registru i nastavljaju se koristiti za dalje utaja poreza i pranje novca.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ovo stvara nepravednu konkurenčiju na tržištu, kažnjavajući poštene poduzetnike za plaćanje pristojbi, i otežavajući njihov opstanak na tržištu. Ovo čak poštene trgovce može odvesti da posluju u oblasti sive ekonomije kako bi opstali. Ovakvo stanje pravi poremećaje na tržištu omogućavajući nepoštenim trgovcima da ostvare prednost sticanja većih trgovачkih marži, ili smanjujući cijene njihovih proizvoda tako ih čineći privlačnijim za kupce. Fiktivna preduzeća se mogu koristiti i dalje za pranje novca, i moguće u druge kriminalne svrhe, na taj način povećavajući stopu kriminala u BiH.

ZAŠTO STE ODABRALI OVE PREPREKE?

RJEŠENJE

Uspostaviti brz postupak brisanja preduzeća iz sudskog registra, koji, u posebnim uslovima, ne zahtijeva potpis vlasnika. Ovo će pomoći zvaničnicima FBiH, RS, i Brčko Distrikta da uklone postojeća fiktivna preduzeća iz sudskih registara, na taj način otklanjajući dalju upotrebu ovih preduzeća u svrhe utaja ili malverzacija.

**Radna grupa komisije
"Buldožer"**

"Zbog toga što fiktivna preduzeća predstavljaju bolest našeg ekonomskog sistema, potrebno je da sudijama osiguramo lak način da izbrišu ova preduzeća iz evidencije."

Izmijeniti i dopuniti:

RS: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upisu u sudski registar RS (Službeni glasnik RS 24/98, 37/01) Članovi 1, 2, 63

FBiH: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o postupku upisa pravnih lica u sudski registar FBiH (Službene novine FBiH 4/00, 19/00) Članovi 1, 2, 52

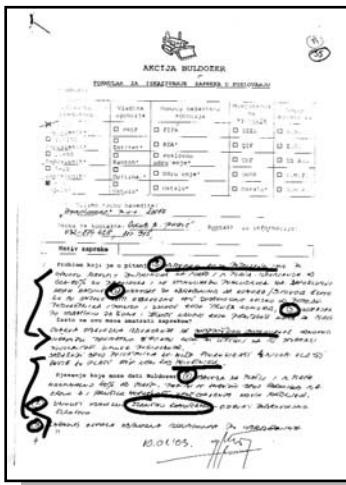
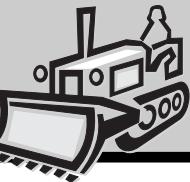
BD: Zakon o registru preduzeća i preduzetnika Brčko Distrikta (Službeni glasnik Brčko Distrikta 9/01, 10/02) Članovi 2, 38

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 34,35

KOMORE
Transformirati članstvo u komorama
u FBiH i RS iz obaveznog u dobrovoljno

ZAŠTO VAM OBAVEZNO ČLANSTVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Zoran Gazibarić
"Nobil" d.o.o. Travnik
Stojan Prešić
PFC - Prešić

"Činjenica da smo morali osnovati naša vlastita udruženja je dokaz neuspješnosti postojećeg sistema Komora. Mi nismo protiv Komora. Samo želimo da iste pružaju dovoljno dobru uslugu kako bi privukle članice da se dobrovoljno pridruže njihovim inicijativama."

Donijeti izmjene i dopune:

FBiH: Zakon o Privrednoj komori
(Službene novine FBiH 35/98) Član 2, 6, 22

RS: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Privrednoj komori
(Službeni glasnik RS 20/92, 18/99, 51/01) Članovi 1-5

U FBiH, sva registrovana preduzeća moraju plaćati članarinu komorama na tri nivoa: kantonalm, federalnom i državnom. U RS, prema zakonu, preduzeća moraju također plaćati obaveznu članarinu Privrednoj komori RS. Članice komora imaju ograničen uticaj na aktivnosti komora zbog netransparentnih upravljačkih struktura (skupštine, upravnih odbora, itd.). Uz osigurana finansijska sredstva koja potiču iz obaveznih članarina, komore nisu stvarno usredotočene na predstavljanje poslovnog sektora na odgovarajući način; njihove članice dobijaju slabu ili nikakvu pomoć.

STANJE

Komore užimaju novac od mnogih nevoljnih članica. Loša praksa preovladava u sistemu i postoji malo volje za reformu iznutra. Čak i preduzeća koja su u teškoj finansijskoj situaciji moraju plaćati članarinu. Sve dok preduzeća isplaćuju plate, ona plaćaju i članarinu, što je apsurdno. Umjesto da daju podršku i omogućavaju stvaranje povoljnog poslovnog okruženja, komore insistiraju na prikupljanju sredstava a zauzvrat pružaju loše usluge članicama, i u stvari usporavaju njihov razvoj. Da su komore bile istinski partneri preduzeća ne bi bilo potrebe za postojanjem komisije "Buldožer".

**ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

Izmijeniti i dopuniti zakone u oba entiteta kako bi se omogućilo članstvo na dobrovoljnoj osnovi.

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Pomoći porodičnim preduzećima ukidanjem obaveznog članstva u Obrtničkoj komori FBiH i Zanatsko-preduzetničkoj komori RS

Reforma br. 36,37

STANJE

Postojeći Zakoni o obrtu u FBiH i RS osiguravaju produženje postojećeg sistema komora obavezivanjem obrtničkih preduzeća da plaćaju članarinu Obrtničkoj odnosno Zanatsko-preduzetničkoj komori. Ovo osigurava zagarantovana finansijska sredstva ovim komorama, dok standardi kvaliteta ili mehanizmi za ostvarivanje transparentnosti u upravljanju nisu uspostavljeni zakonom. Pojedinačni poduzetnici nisu uključeni u, niti utiču na, rad ovih komora.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Komore ne pružaju dovoljno kvalitetne usluge da bi opravdala obaveznu članarinu. Članice dobijaju lošu ili nikakvu pomoć, a komore ne lobiraju efikasno za poduzetnike. Obavezna članarina ne navodi komore da izmijene svoju lošu praksu i poboljšaju sistem iznutra. Ova članarina je stvarno skupa za mala i porodična preduzeća, budući da se naplaćuje kao procenat bruto plata svih zaposlenika preduzeća. Ovo ide na štetu tržista rada. Novac koji se utroši na članarini u komori bi se npr. mogao upotrijebiti za povećanje plata zaposlenika.

ŠTA VAS JE NAGNAЛО DA ZATRAŽITE PREPORUKU KOMISIJE "BULDOŽER"?

Ibrahim Bošnjaković
Vlasnik
TUP Omiška

"Umorni smo od plaćanja za članstvo u organizacijama koje ne predstavljaju naše interese. Sa članstvom na dobrovoljnoj osnovi, komore će morati pokazati da pružaju usluge koje su vrijedne troška koji se odvaja za članarinu. Ukoliko ne mogu pružiti dragocjene usluge svojim članicama, nisu potrebne na tržistu."

RJEŠENJE

Osigurati da se izmijene i dopune zakoni u oba entiteta kako bi se obrtničkim preduzećima omogućilo da plaćaju ovu članarину na dobrovoljnoj osnovi. Ovo bi natjeralo komore da privlače članice boljim radom i uslugama, većim zaloganjem za reforme, i više transparentnim upravljačkim strukturama.

Izmijeniti i dopuniti:

RS: Zakon o zanatskoj djelatnosti (Službeni glasnik RS 16/02)
Članovi 50, 54

FBiH: Zakon o obrtu (Službene novine FBiH 52/02) Član 42

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 38

Izmijeniti članstvo u kantonalnim
privrednim komorama iz obaveznog u dobrovoljno

IMATE LI KORISTI OD KANTONALNIH PRIVREDNIH KOMORA?

Ivica Čurić
"NBI Čurić" d.o.o. Žepče

"Kantonalne privredne komore su samo još jedan nivo birokratske administracije koji košta preduzeća, a njihov značaj za poduzetnike je neznatan ili nepostojeci."

Potrebno je usvojiti sljedeće izmjene i dopune:

FBiH: Zakon o privrednim komorama
(Službene novine F BiH, br. 35/98) - član 7.

Sva registrirana preduzeća u Federaciji BiH moraju platiti članstvo u tri nivoa privrednih komora: kantonalnom, federalnom i državnom nivou. Privatni poduzetnici nemaju pristup ili uticaj na rad komora zbog njihove potpuno netransparentne upravljačke strukture. S obzirom da komore imaju siguran izvor sredstava od obaveznog članstva, one nisu zainteresirane za poduzimanje napora koji bi bili usmjereni u cilju propisnog zastupanja preduzeća; članovi komora imaju slabu ili nikakvu podršku. Nadalje, čak i ukoliko je preduzeće u teškoj finansijskoj situaciji obavezno je da plaća članarinu u komori sve dok isplaćuje plaće svojim radnicima.

STANJE

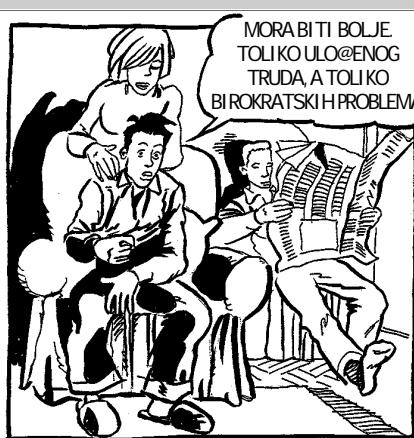
Previše komora, uključujući i one na kantonalnom nivou, prikuplja sredstva od članova koji imaju osjećaj da nemaju nikakve koristi od komore u čijem su članstvu. Umjesto da podržavaju i omogućavaju stvaranje povoljne poslovne klime, komore samo prikupljaju sredstva a za uvrat daju vrlo malo. Skoro je nemoguće u okviru samog sistema ispraviti ovaku lošu praksu. Komore su trebale biti istinski partner preduzećima tako da ne bi bilo potrebe za postojanjem komisije "Buldožer".

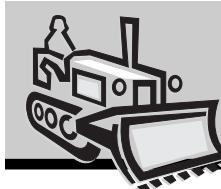
**ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

Izmijeniti i dopuniti Zakon kako bi se omogućilo dobrovoljno članstvo u komorama umjesto sadašnjeg obaveznog članstva putem provedbe člana 7.

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Finansije

Reforma br. 39

STANJE

Pojam "kapital", sa ili bez dodatnih objašnjenja, mora imati isto značenje i u pravnom i u računovodstvenom smislu. Kontradiktorna odnosno nedosljedna terminologija kod poduzetnika, bankara i pravnika dovodi do pogrešnog razumijevanja ovog pojma. U cilju uspostavljanja dobre osnove za stvaranje okruženja koje pogoduje poslovanju zakoni moraju jasno utvrditi i definirati uvjete koji su potrebni za ovu terminologiju.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Postoje različita značenja ovog pojma u različitim zakonima u Zakonu o privrednim društvima FBiH i Kodeksu o principima računovodstvenih standarda Zakona o računovodstvu. Ona uključuju i definicije "osnovnog kapitala" (Statutory Capital) i "vlasničkog kapitala" (Equity Capital). U jednom od zakona nije ispravan prijevod ovog pojma. Ovo može dovesti do ogromnih administrativnih problema kada dvije osobe trebaju da se pozovu na pojam "kapital" u svom svakodnevnom poslovanju, što je vrlo često slučaj kada su u pitanju preduzeća, banke i vladine organizacije.

RJEŠENJE

Usvojiti izmjene i dopune odgovarajućih zakona kako bi se precizno definirala i uskladila terminologija koja se koristi za objašnjenje ovih vrsta kapitala u FBiH.

DA LI JE ZAISTA TAKO VAŽNO POJASNITI OVE DEFINICIJE?

**Edib Bašić
član Odbora
Forum za korporativno
upravljanje
Corporate Governance
Forum**

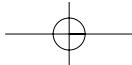
"U poslovnom okruženju djeluje veliki broj aktera. Ukoliko se svi ne ponašamo u skladu sa istim pravilima onda igra nije poštena. Zakoni moraju biti konsistentni."

Potrebno je usvojiti izmene i dopune

FBIH: Zakon o privrednim društvima (Službene novine FBiH br. 23/99, 45/00, 2/02) - član 38 i član 56. Zakon o računovodstvu (Službene novine FBiH, br. 2/95, 12/98) - tačka 95. Kodeksa o principima računovodstvenih standarda

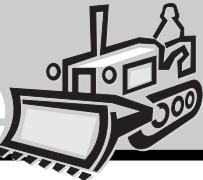
MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 40

Omogućavanje originalne upotrebe mjenica u FBiH

KAKO BI OVA REFORMA POMOGLA FINANSIJSKOM SEKTORU U BIH?

**Adnan Hrenovica
Generalni direktor
LRC Kreditni biro**

"Ovo je značajna reforma za približavanje našeg finansijskog sektora globalnim standardima i za poboljšanje pristupa kreditima za još veći broj poduzetnika, putem zadržavanja mjenice kao jasne opcije za osiguranje zajma."

Potretno je usvojiti izmene i dopune:

FBIH: Zakon o mjenici FBIH (Službene novine FBIH, br. 32/00)
Zakon o platnim transakcijama
(Službene novine FBIH, br. 32/00 - član 39

Ministarstvo finansija FBiH i Agencija za bankarstvo FBiH moraju revidirati svoje tumačenje ovog Zakona

Od ukidanja ZPP-a (zavoda za platni promet) banke i mikro-kreditne organizacije koriste mjenicu kao dodatnu metodu za osiguranje plaćanja zajmova. Međutim, postojeće tumačenje Zakona o mjenici FBiH ne dozvoljava banci da isplati mjenicu sve dok se klijent koji je prvobitno izdao mjenicu ne pojavi lično u banci da potpiše nalog o plaćanju. Ovo je potpuno suprotno standardnoj praksi korištenja mjenica širom svijeta.

STANJE

Ne samo da je ova praksa suprotna Zakonu, nego je suprotna i praksi koja se primjenjuje u cijelom svijetu. Mjenica se smatra nalogom za plaćanje i instrumentom o kojem se može pregovarati, koji bi trebao da se poštije nakon prezentiranja uz uslov da onaj koji ju je izdao ima dovoljno sredstava na svom bankovnom računu. Poteškoća koja se stvara ovakvim pogrešnim tumačenjem zakona jeste u tome da banke i mikro-kreditne organizacije više ne mogu da se oslonje na mjenicu kao metod osiguranja svojih zajmova. Ukoliko do toga dođe, mnoga mala ili mikro preduzeća ne bi mogla da se kvalificiraju za dobijanje zajmova.

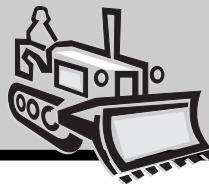
ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ovo neuobičajeno tumačenje treba što skorije ispraviti prije nego što problem postane općeprišutan. Implementirati standardnu svjetsku praksu prema kojoj se o mjenici pregovara. Ministarstvo finančija i federalna Agencija za bankarstvo bi trebali revidirati svoje tumačenje Zakona koje je nepravilno i restriktivno.

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Finansije

Reforma br. 41

Pojednostavljivanje postupka sazivanja skupština banaka u FBiH

STANJE

Prema zakonu Federacije BiH, obavijest o dnevnom redu, mjestu, datumu i vremenu održavanja generalne skupštine dioničara mora biti objavljena u najmanje jednim dnevnim novinama koje se izdaju u FBiH, najkasnije 30 dana prije datuma određenog za zasjedanje generalne skupštine dioničara, čak i ako postoji samo jedan dioničar. Članovi upravnog i nadzornog odbora moraju prisustvovati skupštinu.

AKCIJA BUD DOŽEĐA	
POREDAK ZA SKUPŠTINU DIONIČARA U POSLOVNUJUĆIM	
Pravilnik	Vlasnik
☐ 1.1. ne poželjan	☐ NPF
☐ 1.2. ne poželjan	☐ Odraž
☐ 1.3. ne poželjan	☐ Buletin
☐ 1.4. ne poželjan	☐ DZ
☐ 1.5. ne poželjan	☐ DZC
☐ 1.6. ne poželjan	☐ DZD
☐ 1.7. ne poželjan	☐ UNP
☐ 1.8. ne poželjan	☐ MIF
☐ 1.9. ne poželjan	☐ OIB
☐ 1.10. ne poželjan	☐ ODS
Molimo da učitajte "Skupština dionika i jedan doček" na stranici 10.	
Oviča se kompanija "Alfa Bank". Kompanija je uključena u poslovnu radnju s poduzećem "Sarajevo".	
Pravilnik koji je u pogledu:	
☒ Sastavne skupštine dionika i jednog dočeka ☒ Sastavne skupštine dionika i jednog dočeka ☒ Sastavne skupštine dionika i jednog dočeka	
1. Sastavne skupštine dionika i jednog dočeka 2. Sastavne skupštine dionika i jednog dočeka 3. Sastavne skupštine dionika i jednog dočeka	
Molimo da učitajte "Skupština dionika i jednog dočeka" na stranici 10. Skupština dionika i jednog dočeka je u skladu sa zakonom o skupštini dionika i jednog dočeka. Pravilnik o skupštini dionika i jednog dočeka je u skladu sa zakonom o skupštini dionika i jednog dočeka.	
<small>YAKO! Molimo da učitajte spriječe konzervatora i komisara za finansijsku stabilitetu. Na međunarodnoj razini je potrebno da se učita spriječ konzervatora i komisara za finansijsku stabilitetu.</small>	

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ovo predstavlja prepreku jer nije svrshishodno objavljivati sazivanje generalne skupštine dioničara u dnevnom listu ukoliko npr. postoji samo jedan dioničar. Na taj način se postupak produžava i poskupljuje. U slučajevima kada postoje i strani investitori, po pravilu, članovi upravnog odbora borave u Bosni i Hercegovini, dok većina članova nadzornog odbora ne borave u Bosni i Hercegovini, tako da njihov dolazak na sjednicu stvara nepotrebne troškove i čini složenijom organizaciju sjednica.

RJEŠENJE

Izbrišati uslov za sazivanje sjednice u roku od 30 dana unaprijed putem objavljivanja u dnevnim listovima za banke koje imaju samo jednog dioničara. Ukinuti obavezu da članovi upravnog i nadzornog odbora prisustvuju sjednicama generalne skupštine dioničara.

NA KOJI NAČIN VAŽECI ZAKON U VEZI SA SKUPŠTINAMA NEGATIVNO DJELUJE NA BANKE?

Franz Friedl
Generalni direktor
HVB Bank Bosna i
Hercegovina d.d.
Sarajevo

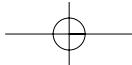
"Banka ne može normalno funkcionirati kada je prisiljena da sačeka da bi se uvjerila da će svi članovi nadzornog odbora moći doputovati određenog dana kako bi se održala generalna skupština dioničara. Pored toga, ako je banka 100% u vlasništvu jednog entiteta, absurdno je da moramo objavljivati sastanak u novinama!"

Izvršiti izmjene i dopune:

Federacija BiH: Zakon o bankama
(Službene novine FBiH 39/98, 32/00, 48/01, 41/02) član 29.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 42

Finansije

NA KOJI NAČIN ĆE POMOĆI OVA PROMJENA?

**Ante Suton
Generalni direktor
HERCEG TISAK -
štamparsko i trgovinsko
preduzeće**

"Mnogi dužnici preduzećima pokušavaju izbjegći plaćanje čak i nakon donošenja sudske odluke kojom im se nalaze da izvrše plaćanje. Ako povuku sredstva na vrijeme, mogu izbjegći plaćanje i prisiliti one kojima se novac duguje da vrše istraživanje nasumice kako bi utvrdili gdje se sredstva nalaze!"

Izvērti izmiene i donune.

FBiH: Nacrt zakona o izvršnom postupku FBiH, članovi 166, 169.
RS: Nacrt zakona o izvršnom postupku RS, članovi 166, 169

RS: Nact Zakona o izvrsnom postupku RS,
Distrikat Brcko: Zakon o izvrsnom postupku
(Službeni glasnik 8/00, 1/01, 5/02)

Mnoga preduzeća su prisiljena da naplaćuju neizmirena potraživanja putem suda. U sudskoj odluci o izvršenju se navodi tačan broj računa dužnika sa kojeg će banka izvršiti plaćanje na račun povjerioca. Ako je dužnik "ispraznio" račun naznačen u sudskoj odluci, povjerilac mora utvrditi broj drugog računa dužnika i dobiti novu sudsku odluku. To se može pretvoriti u igru "skrivača".

Nesavjesni dužnici, koji znaju za sudske postupke ili su "informirani" o njemu, ne okljejuju da isprazne svoje račune nekoliko dana prije donošenja sudske odluke. Nepostojanje sredstava na računu dužnika produžava ionako dug sudske postupak naplate neizmirenih potraživanja. Pored niza poteškoća, troškova i potrošenog vremena, povjerioc se susreće i sa problemom nedovoljnog priliva gotovine kao posljedice praktičnih teškoća u naplati potraživanja.

Potrebno je izvršiti izmjene i dopune novog (nacrta) zakona o izvršnom postupku u Federaciji i Republici Srpskoj. Očekuje se da će ovaj (nacrt) zakona stupiti na snagu najyerovatnije prije maja 2003. godine. Potrebna je koordinacija između komisije "Buldožer" i predlagača Zakona o izvršnom postupku. Na isti način treba izvršiti izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku Distrikta Brčko (8/00, 1/01 i 5/02).

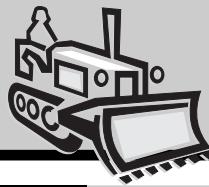
STANJE

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 43

Finansije

Olakšavanje prenosivosti kolaterala

STANJE

Prema Zakonu o obligacijama koji se primjenjuje u Federaciji i Republici Srpskoj svaki poverilac, da bi prenio svoje potraživanje i sporedna prava zaloge na treću stranu (tj. različitu banku), dužan je dobiti pristanak vlasnika založene stvari (koji može, ali i ne mora biti dužnik, tj. jemac). Obaveza koju je preuzeula treća strana u slučaju kada taj pristanak nije pribavljen u suštini predstavlja neosigurano potraživanje.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ova obaveza sprečava finansijske institucije (međubankarske) i investitore (sekundarna tržišta) da kupe zajmove drugih finansijskih institucija, čime se ograničava kretanje i efikasno korištenje finansijskih sredstava.

RJEŠENJE

Izvršiti izmjene i dopune Zakona o obligacijama u Federaciji BiH i Republici Srpskoj da bi se izbrisala obaveza pristanka za prenos založne stvari sa povjeriocu na treću stranu. Novi vlasnik duga bi tada dostavio informaciju o ovome u javni/sudski registar (ako je neophodno) i obavijestio dužnika i jemca odnosno vlasnika založne stvari. Prilikom izrade novog zakona o obligacijama osigurati koordinaciju između komisije "Buldožer" i radne grupe zadužene za izradu zakona. U cilju usklađivanja i pojašnjenja, potrebno je izvršiti izmjene i dopune odgovarajućih zakona o imovinsko-pravnim odnosima oba entiteta i Distrikta Brčko.

ZAŠTO JE TAKO VAŽNO DA SE IZVRŠI PRIJENOS KOLATERALA?

Peter Nicholl
Guvner
Centralna banka Bosne i Hercegovine

"Omogućavanje prijenosa kolaterala bez problema predstavlja ključ za osiguranje finansijske discipline u BiH i poboljšanje pristupa preduzeća kapitalu."

Izvršiti izmjene i dopune:

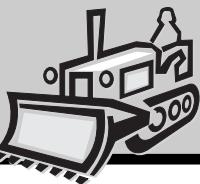
FBiH: Zakon o obligacijama (Službene novine FBiH, 2/92; 13/93) članovi 437., 438. Zakoni o imovinsko-pravnim odnosima (Službene novine FBiH, 6/98) član 71

RS: Zakon o obligacijama (Službeni glasnik RS, 17/93, 3/96) članovi 437., 438

Zakon o osnovama imovinsko-pravnih odnosa (Službeni glasnik SFRJ 6/80, 36/90) član 66.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 44**Skraćivanje postupka za povećanje kapitala banaka**

KAKO ĆE TO POMOĆI VAŠEM POSLOVANJU?

Franz Friedl
Generalni direktor
HVB banka Bosne i
Hercegovine d.d.
Sarajevo

"Time će se bankama omogućiti da briže povećaju kapital kako bi se udovoljilo stranim investitorima koji ulaze na bh. tržište i donose toliko potreban kapital. Banke trebaju brzo reagovati na uslove tržišta, a izmjene i dopune ovih propisa će nam pomoći da budemo uspješniji u pružanju finansijskih usluga."

Donijeti izmjene i dopune u propisima:

FBiH: Uputstvo za izdavanje licenci i drugih saglasnosti Agencije za bankarstvo FBiH (Službene novine FBiH 52/02), poglavje XIX/26.

Postupak za povećanje kapitala u bankama je izuzetno dug budući da je pored upisa dionica kod Komisije vrijednosnih papira neophodno dobiti prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo FBiH, što dodatno usložnjava postupak.

STANJE

**ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA
PROBLEM?**

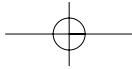
Neprikladno je da domaći ili strani investitor čeka 30 dana (rok koji ima Agencija za bankarstvo FBiH da odobri ili odbije zahtjev za povećanje kapitala) što nepotrebno produžava postupak, a što ne doprinosi stranom ulaganju u FBiH.

Skratiti rok sa 30 na 7 dana.

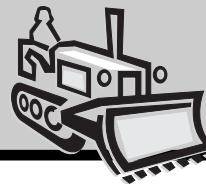
RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 45

Prevoz

Liberalizacija autobuskog reda

Liberalizacija autobuskog reda vožnje u Federaciji BiH

STANJE

Trenutno autobuske redove vožnje za vožnje koje prelaze međuentitetsku liniju razgraničenja i za međunarodne linije mora odobriti Komisija uspostavljena u skladu sa nedavno donesenim zakonom o međunarodnom i međuentitetском cestovnom saobraćaju. Proces odobravanja se obavlja jednom godišnje.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ovo predstavlja problem zato što autobuska preduzeća moraju primjenjivati isti red vožnje tokom cijele godine, i ne mogu ga mijenjati prema zahtjevima tržista, promjenama u broju putnika, promjeni sezona itd. Zbog ovog zahtjeva autobuska preduzeća rade manje uspješno nego što bi mogla. Razlog što se red vožnje odobrava samo jednom godišnje može biti u ograničenim sredstvima ove bh. Komisije za izdavanje dozvola koja je već preplavljena zahtjevima

RJEŠENJE

Trebalo bi ukinuti obavezu odobravanja reda vožnje za vožnje gradskih autobusa koji prelaze međumentitetsku liniju razdvajanja, poput onih u Sarajevu. Ukiđanjem ove obaveze bi se uklonila nepotrebitna birokratija i oslobodili resursi Komisije za važnije poslove. Autobuski rasporedi bi trebali biti riješeni operativnim procedurama koje prate potražnju na tržištu. Red vožnje mora biti dostupan javnosti, a autobuska preduzeća ga se moraju pridržavati. Ova obaveza odobravanja bi trebala ostati na snazi za međunarodne vožnje, budući da je to standard u međunarodnoj praksi.

HOĆE LI LIBERALIZACIJA AUTOBUSKIH REDOVA VOŽNJE BITI KORISNA ZA PUTNIKE?

Radna grupa komisije
"Buldožer"

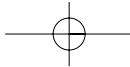
"Preduzeća će biti u situaciji da sama utvrđuju svoj red vožnje prema potrebama putnika. Linije će postati ekonomičnije, i to će biti korisno za sektor autobuskog prevoza u cijelini."

Danījumi izmēne i darbību

BiH: "Pravilnik o načinu i postupku usklađivanja redova vožnje međunarodnih autobuskih linija"
(Službeni glasnik BiH, br. 9/02)

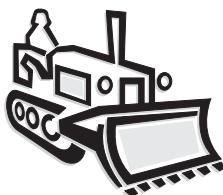
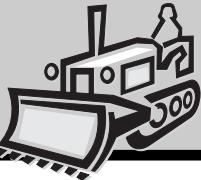
MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 46

Ukidanje pravila o reciprocitetu u međuentitetskom prevozu

JE LI OVO VAŽNO ZA OBLAST PREVOZA?

Radna grupa komisije "Buldožer"

"Ova oblast se mora liberalizirati, naročito kada je riječ o međuentitetiskom prevozu. Apsurdno je za regulisanje putovanja unutar BiH, koja je jedinstvena zemlja, koristiti komplikovana međunarodna pravila."

Donijeti izmiene i donjine:

BiH: Zakonu o međunarodnom i međuentitetskom
cestovnom prevozu BiH
(Službeni glasnik BiH, br. 1/202), članovi 3, 5, 10, i 21.

Trenutno je, prema Zakonu BiH o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prevozu, neophodno ispoštovati princip reciprociteta između autobuskih linija kako bi mogle pružati usluge koje su međuentitetske prirode. To znači da ako preduzeće u RS želi uspostaviti novu autobusku liniju iz RS u FBiH, jedno preduzeće iz FBiH bi moralo uspostaviti sličnu autobusku liniju iz FBiH u RS.

Iako je pravilnikom koji uređuje pitanja prevoza, koji je nedavno usvojilo Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH, omogućeno da jedan prevoznik opslužuje jednu liniju gdje nema drugog operatora, pravilo o reciprocitetu je iscjepalo tržiste putničkog prevoza u BiH, što znači da preduzeća za prevoz putnika u RS i FBiH dijele linije koje su rentabilne za samo jednog operatora. Podjela prihoda među operatorima znači da linije nisu profitabilne i da nema dovoljno sredstava za održavanje i obnavljanje vozog parka. To je razlog što prosječna starost autobusa u BiH iznosi 17-20 godina.

Ova obaveza nameće ograničenja u slobodi kretanja unutar BiH, što je u suprotnosti sa Ustavom. Treba donijeti izmjene i dopune Zakona o međunarodnom i međuentitetskom prevozu kako bi se ukinuo obavezni reciprocitet za međuentitetske autobuske linije.

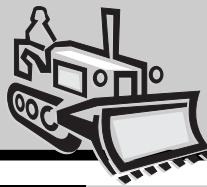
SIANGE

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

RJEŠENJE

MAKSOVE AVANTURE

Liberalizacija propisa o međuentitetskom saobraćaju s ciljem unapređivanja povratka izbjeglica, tj. prevoza povratnika

Reforma br. 47

STANJE

U ovom trenutku, prema zakonima o putnom saobraćaju BiH (Republike Srpske i Federacije BiH), autobuske usluge se mogu pružati samo vozilima čiji je kapacitet sjedjenja 15 i više putnika. Drugi zahtjev, prema istom zakonu, je da prevoznička preduzeća koja pružaju usluge u međuentitetskom saobraćaju moraju posjedovati najmanje 5 autobusa u svom voznom parku.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ove odredbe ograničavaju broj preduzeća koja mogu pružati prevozničke usluge u mnoge povratničke zajednice čiji broj stanovnika ne prelazi brojku od 1.500 osoba. Pošto 1.500 osoba predstavlja prosječni minimum stanovnika potreban za komercijalnu održivost autobuske linije, prevozničke usluge bi mogle osigurati neki izvor zaposlenja za osobe koje posjeduju putničke kombije, a koje su voljne da iste koriste za prevoz ljudi u veće gradove radi odlaska u kupovinu, na posao, u školu itd.

RJEŠENJE

Izmjeniti i dopuniti zakonske propise koji dozvoljavaju unutar- entitetski i međuentitetski autobuski saobraćaj da bi se povratničkim zajednicama dozvolilo da koriste putničke kombije sa 8 + 1 sjedišta, kao i osobama koje posjeduju manje od 5 vozila. Ove izmjene i dopune trebaju biti uvrštene da bi se dozvolilo da povratničke zajednice imaju prevoz do najbližeg grada/ sela ili vezu sa linijskim javnim putničkim saobraćajem. Ne bi trebalo dozvoliti da se to preklapa ili bude konkurentno postojecim autobuskim linijama, posebno ne gradskim autobuskim linijama, zbog rascjepavanja njihovog tržista i već siromašne osnove za sticanje prihoda. Također ne treba dozvoliti konkurenčnost gradskim taksi uslugama.

Omer Vatrić
Direktor
SERDA

NA KOJI NAČIN ĆE OVO POMOĆI REINTEGRACIJI IZBJEGLICA?

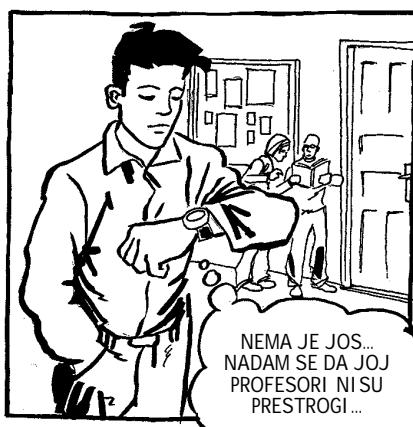
"Ljudi se vraćaju svojim domovima i potreban im je pouzdan i održiv javni prevoz da bi imali pristup radnom mjestu i uslugama koje im možda nisu dostupne u njihovim mjestima. To će dati mogućnost ovim zajednicama da se kroz pružanje ovih usluga otvore radna mjesta za neke povratnike."

Izmjene i dopune koje bi trebali usvojiti:

Federacija BiH: Pravilnik Federalnog ministarstva transporta i komunikacija (Službene novine FBIH 39/99) član 8.

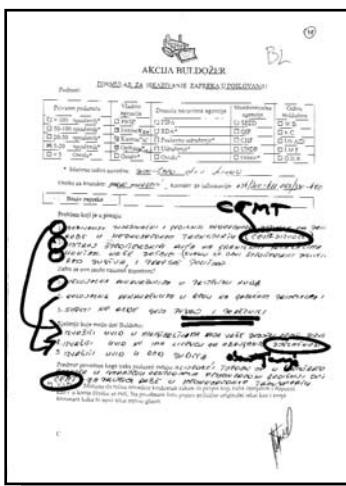
Republika Srpska: Pravilnik Ministarstva transporta i komunikacija RS (Službeni glasnik RS 23/00) član 9.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 48

Olakšavanje procesa dobijanja CEMT dozvola za teretna vozila

KAKO ĆE OVA INICIJATIVA POMOĆI SEKTORU TERETNOG SAOBRĀCAJA?

Marko Mihaljević
Direktor
Dumi-sped d.o.o.

"Ova inicijativa će poboljšati sistem izdavanja dozvola tako da oni prevoznici među nama, koji imaju moderan i bezbjedan vozni park i zaslužuju CEMT dozvole, mogu iste dobiti bez teškoča i bez plaćawa premija na crnom tržištu."

Propisi koje treba usvojiti:

Bosna i Hercegovina: Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom transportu (Službeni glasnik BiH 1/02) član 28.; usvajanje novog Pravilnika

Prevoz

STANJE

Mnoga prevoznička preduzeća imaju teškoča oko dobijanja međunarodnih CEMT (Konferencija evropskih ministarstava za transport) dozvola za teretna vozila. Postoji nedovoljan broj ovih dozvola zbog ograničenja i standarda okoliša koje Evropska unija nastoji vesti u oblasti teretnog saobraćaja. U ovom trenutku Ministarstvo transporta i komunikacija BiH dobija određen broj dozvola svake godine. Ono potom dodjeljuje dozvole entitetima koji ih zauzvrat proslijedu kantonima i opština da ih podijele privatnim preduzećima.

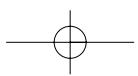
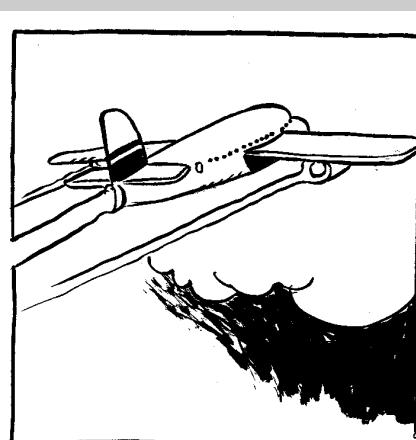
ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

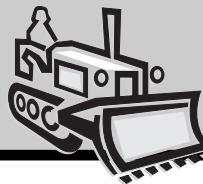
Sistem distribucije je neefikasan. Sa trenutnim sistemom jedan kanton može dobiti više dozvola nego što mu je potrebno dok susjedni kanton neće imati dovoljno. Preduzeća u kantonu sa viškom će kupiti dozvole i ponovo ih prodati na crnom tržištu preduzećima u drugim kantonima kojima iste trebaju. Pored toga, ne postoje uslovi koje prevoznici trebaju zadovoljiti da bi dobili dozvolu. Dozvole treba dodjeliti preduzećima koja imaju vozni park najbliži ispunjavanju standarda Evropske unije. Ova pitanja su još pojačana činjenicom da se dozvole EU dodjeljuju BiH u sve manjem broju.

RJEŠENJE

Postojeća odredba državnih vlasti treba biti sprovedena odmah, a propisi trebaju biti usvojeni putem Ministarstva transporta i komunikacija BiH. Komisija za izdavanje dozvola, koja je osnovana prošle godine, treba početi da radi na pitanju izdavanja dozvola za teretna vozila bez odlaganja. To će osigurati pošteniji sistem raspodjele CEMT dozvola.

MAKSOVE AVANTURE

Prevoz

Racionaliziranje propisa za vanredni prevoz tereta u FBiH

STANJE

Dobivanje dozvola za prevoz tereta koji prelaze propisanu veličinu, za teretna vozila preko 18 metara dužine i preko 40 tona nosivosti, zahtijeva proces podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole svakoj entitetskoj direkciji za puteve. To također zahtijeva obraćanje svakoj kantonalnoj policiji koja je uključena u pružanje usluga pratnje i drugih odobrenja, pored toga što je potrebno platiti stotine KM za takse.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

Ovo je problem zbog toga što preduzeća koja obavljaju poslove u oblasti građevinarstva i drugim oblastima gdje su uobičajeni vangabaritni tereti moraju stalno prolaziti ovu, uglavnom, birokratsku proceduru. Kao rezultat takve procedure javljaju se brojna kašnjenja i povećani troškovi poslovanja. Ovisno o teretu i organima sa kojima se radi potrebno je 10, 15 ili 20 radnih dana za dobivanje dozvole. Pred toga, preduzeća su prisiljena da koordiniraju logistička pitanja sa policijskom pratnjom i vremenom prevoza, te da plaćaju odvojene takse svakom pojedinom kantonu za policijsku pratnju koja se mijenja na ulazu/izlazu sa teritorije svakog kantona.

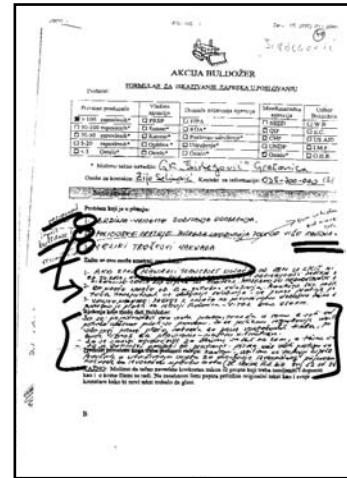
RJEŠENJE

Vangabaritni tereti su uobičajeni u svim zemljama. Međutim, većina zemalja dozvoljava da pratnju obavljaju vozila preduzeća koja idu ispred i iza teretnog vozila koje prevozi vangabaritni teret, pod uslovom da su ta vozila opremljena na propisan način, da bi upozorila druge učesnike u saobraćaju. Ovo bi trebalo uesti kao minimalni prvi korak u racionaliziranju ovih procedura radije no policijsku pratnju. Takođe je važno centralizirati mjesto izdavanja dozvole i svih potrebnih odobrenja koja se mogu tražiti. Preduzeća moraju postupati u skladu sa svim propisima koji reguliraju vangabaritni teret i mogu biti kažnjena zbog neispunjavanja obaveza. Provjere od strane policije ne bi trebale ometati njihove aktivnosti i trebaju biti ograničene na povremene nasumične provjere osim ako postoji sumnja o očitom prekršaju.

MAKSOVE AVANTURE

Reforma br. 49

Faruk Širbegović
Vlasnik
Širbegović Holding

KAKO VAM OVI ZAKONSKI PROPISI MOGU POMOĆI?

"Mi smo preduzeće koje posluje odgovorno i želimo postupati u skladu sa svim zakonima i sigurnosnim propisima. Ali zakoni su nepotrebno kompli-cirani i stvaraju nam dugu, skupu, birokratsku noćnu moru kad god imamo prevoz tereta koji prelazi propisanu veličinu, što je kod nas slučaj skoro svaki dan! Potreban je ekonomičan sistem koji će pružiti sigurnost na putu i prihode vlastima za održavanje puteva, ali postojeći propisi su absurdni."

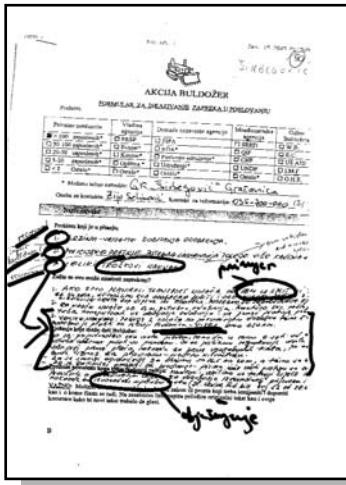
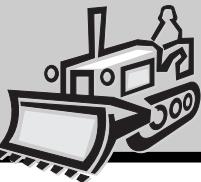
Izmjene i dopune koje je potrebno usvojiti:

Federacija BiH: Pravilnik o utvrđivanju uslova za obavljanje vanrednog prevoza i visinu naknade za vanrednu upotrebu puteva (Službeni glasnik FBiH 52/02) član: 4., 11., 12., 35., 45.

Reforma br. 50

za vangabaritni prevoz u RS prema preduzećima iz Federacije BiH

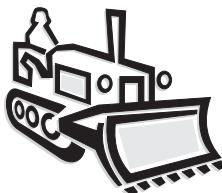
Nelojalna konkurenca zbog transportnih taksi

STANJE

Važeći Zakon Republike Srpske o vezi vanrednog prevoza na putevima stvara nelojalnu konkurenčiju prema preduzećima iz Federacije BiH time što preduzeća iz Republike Srpske, ili čak ona iz Srbije ili Crne Gore, stavljaju u povoljniji položaj. Prevoz vangabaritnog tereta u BiH zahtijeva dobijanje dozvola od vlasti, koje su obično važeće samo za određeni konvoj. Dozvola se dobija nakon plaćanja takse, između ostalih administrativnih i logističkih zahtjeva. Zakon Republike Srpske predviđa da će naknada za prevoz vangabaritnih tereta na teritoriji Republike Srpske biti 80% umanjena ako je vozilo registrirano u Republici Srpskoj ili u Srbiji i Crnoj Gori.

ZAŠTO OVO PREDSTAVLJA PROBLEM?

DA LI JE FER KONKURENCIJA VAŽNA ZA TRŽIŠTE TRANSPORTA ROBA?

Radna grupa komisije "Buldožer"

"Fer konkurenca je od ključnog značaja. Shvatamo da Republika Srpska ima specijalne veze sa Srbjom i Crnom Gorom, ali nije pravedno ne davati bar isti tretman i vozilima iz čitave Bosne i Hercegovine."

Usvojiti izmjene i dopune:

Republika Srpska: Uredba o reguliranju visine naknade za vanredni prevoz roba na putevima Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske 19/99) član: 2., 3., 17., 20.

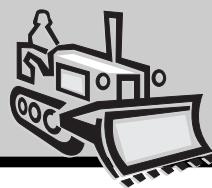
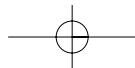
Ovo jasno znači da preduzeća čiji se vozni park sastoje od vozila registriranih u Federaciji BiH plaćaju 80% više naknade nego ona koja su registrirana u Republici Srpskoj ili Srbiji i Crnoj Gori prilikom prolaska teritorije Republike Srpske. Ovo stvara nelojalnu konkurenčiju i, ustvari, daje prednost vozilima registriranim u Srbiji i Crnoj Gori u odnosu na domaća vozila (FBiH).

RJEŠENJE

Izmijeniti i dopuniti tekst Uredbe o reguliranju visine naknade za vanredni prevoz roba na putevima Republike Srpske da bi se osiguralo da bilo koji popust koji Republika Srpska ponudi stranim preduzećima neće stvoriti nelojalnu prednost u odnosu na preduzeća iz Federacije BiH.

MAKSOVE AVANTURE

Nastavite sa lobiranjem:

Uspostavite funkcionalan odnos sa vašim izabranim predstavnikom

Lobiranje nije apstraktan pojam. Na ovim stranicama ste vidjeli 50 konkretnih primjera koji to ilustriraju. Ali, lobiranje je tek početak. I vi biste mogli postati aktivni partner u pripremi narednog talasa reformi u okviru projekta "Buldožer".

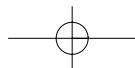
Zašto ja?

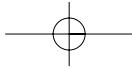
Odgovor je jednostavan: sopstven interes.

Koliko ste puta bili u situaciji da kažete da neki zakon nema smisla? Koliko ste se puta počešali po glavi misleći: "Zašto ovo ne funkcioniра na ovaj način umjesto na onaj?" Tada ste sigurno bili svjesni da su pojedini zakoni (način na koji su izrađeni ili način na koji se primjenjuju) ili pojedine političke odluke mogле imati negativne posljedice po vaš posao ili su bile štetne za vašu firmu.

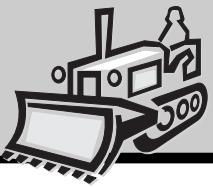
Želite zaštititi sopstveni interes i dati doprinos iznalaženju najboljih mogućih rješenja za probleme, ali šta uraditi? Šta možete uraditi? I ako ne vi, onda ko?

Prva stvar je politički se aktivirati. To znači da se bolje informirate o pitanjima i prenesete vaše stavove ljudima koji imaju iste probleme kao i vi (npr. u okviru regionalnih ureda "Buldožer" komisije ili lokalnih poslovnih udruženja). Time će vam se pružiti mogućnost da uspostavite odnos sa vašim izabranim predstavnikom.

Nastavite sa lobiranjem:

Šta raditi dalje?

Bitan dio svakog pokreta za provođenje ekonomskih reformi jeste ulaganje napora na donošenju novih zakona. Da bi do toga došlo, morate znati kako prenijeti vaše mišljenje. U tome će vam pomoći obrazac za iskazivanje prepreka u poslovanju koji je izradila "Buldožer" komisija.

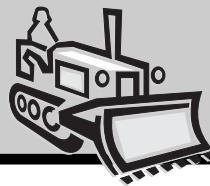
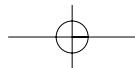
Pomažite vašem predstavniku u procesu donošenja odluka.

Vi ste vrlo bitan faktor u procesu odlučivanja vaših predstavnika. Njima je nemoguće imati uvid u sve informacije koje su relevantne za ono što se događa u oblasti ekonomije ili razumjeti u potpunosti implikacije zakona na svakodnevni život građana u BiH. Vi možete osigurati važne informacije vašim izabranim predstavnicima tako da njihove rasprave i odluke budu rezultat potpunog poznavanja relevantnih pitanja. Vi pružate kritičku perspektivu jer ste vi najbliži tržišnoj i ekonomskoj realnosti.

Vi također imate pravo da izrazite podršku ili se usprotivite donošenju nekog zakona. Prenošenje vaših ideja putem "Buldožer" komisije u vašem regionu može imati ogroman uticaj.

Foto: Muhidin Zivojević

Gdje uputiti obrazac?

Sabirne tačke za prijedloge "Buldožer" komisiji:

SARAJEVO

FIPA (Foreign Investment Promotion Agency)
Braničića Sarajevo 21/III, 71000 Sarajevo
Fax: (+387 33) 278 081
E-mail: fipa@fipa.gov.ba

PRSP (Poverty Reduction Strategy Program)
Mušala 9/II, 71000 Sarajevo
Fax: (+387 33) 714 011, 714 012
E-mail: info@prsp.info

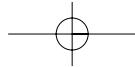
SERDA Sarajevo Economic Region Development Agency
Braničićića Sarajevo 21, 71000 Sarajevo
Fax: (+387 33 663 923, 214 025)
E-mail: office@ured-serda.org

BANJA LUKA

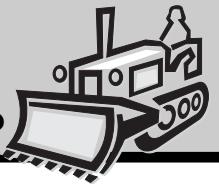
FIPA (Foreign Investment Promotion Agency)
Srpska 2, 78000 Banja Luka
Fax: (+387 51 212 611)
E-mail: fipa@fipa.gov.ba

Women's Economic Network BiH (Zenska Ekonomski Mreza BiH)
Jovana Ducica 74
78000 Banja Luka

Fax: (+387 51) 316 542
E-mail: STAR@worldlearning.ba

Gdje uputiti obrazac?

MOSTAR

PROHUM Association
Dr. Ante Starcevica 38
88000 Mostar
Fax: (+387 36) 325 078
E-mail: prohum@prohum.ba

TUZLA

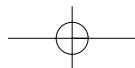
TALDI
Obala Zmaja od Bosne 10
75000 Tuzla
Fax: (+387 35) 250-045, 239-147
E-mail: taldi@max.ba

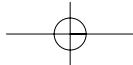
ZENICA

REZ (Razvojna Ekonomski Zajednica) Regional Association
Strosmajerova 11, 72000 Zenica
fax: (+387 32) 44 12 30
amelam@chfbh.org

BRČKO

BDAA (Brcko District Development Agency)
Bulevar mira 4, Brcko 76100
Fax: +387 49 21 78 01, 21 78 57
E-mail: nukovic@rabd.org

Korištenje obrasca za iskazivanje prepreka

Evo nekoliko savjeta koje treba imati na umu prilikom ostvarenja kontakta bilo sa regionalnim uredom "Buldožer" komisije putem njenog obrasca bilo direktno sa vašim izabranim predstavnikom.

Budite kratki. Sadržaj obično treba da se odnosi na jedno pitanje. U naslovu navedite temu tako da čitalac odmah bude upoznat na šta se odnosi.

Budite konkretni. Nije dovoljno samo reći da nešto šteti ili bi moglo nanijeti štetu vašem poslovanju. Objasnite posljedice jednostavnim riječima. Objasnite kakve posljedice ima ne samo po vas nego i po druge.

Budite ljubazni. Izbjegavajte prezentiranje argumenata agresivnim rječnikom. Neljubazna komunikacija može donijeti suprotan rezultat od onoga koji ste tražili. Probajte razumjeti i zakonodavca ili vladinog dužnosnika. Tako ćete lakše ubijediti čitaoča u snažnu osnovanost vašega prijedloga.

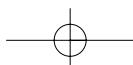
Budite iskreni. Koristite činjenice i precizne podatke kako biste potkrijepili vašu poziciju i postarajte se da budu tačni.

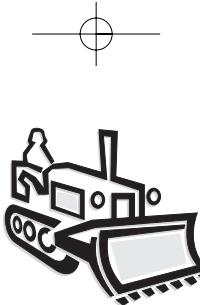
Pružite informacije o sebi. Objasnite ko ste i dajte kratak opis djelatnosti firme.

Tražite djelovanje. Nemojte se oslanjati na riječi kao što su "Nadam se da možemo računati na vas da ćete uraditi što treba", ili "Nezadovoljan sam situacijom". Predložite konkretne pravne izmjene koje želite da se provedu. Ovo je naročito važno jer regionalni uredi "Buldožer" komisije - a i većina političara - nemaju dosta osoblja koje bi se bavilo istraživanjem. Što su zakonski amandmani precizniji, to su veće šanse da dođe do njihovog donošenja. Navedite konkretne zakonske akte koji vam predstavljaju problem. Dajte broj službenih novina u kojima su objavljeni ako su vam dostupne.

Hvala

O budućnosti naše ekonomije i ulozi poduzetnika u toj budućnosti trenutno, se raspravlja i odlučuje u našim vladama i parlamentima. Razmjena, naših stavova po ovim pitanjima na nivou distrikta, entiteta ili države nikada nije bila lakša niti važnija. Hvala što učestvujete u ovim naporima. To će donijeti ogromnu korist za ovu zemlju.

AKCIJA BULDOŽER

FORMULAR ZA ISKAZIVANJE PREPREKA U POSLOVANJU

Podnosi:

Privatno poduzeće	Vladina agencija	Domaća nezavisna agencija
☐ > 100 uposlenih*	☐ PRSP	☐ FIPA
☐ 50 - 100 uposlenih*	☐ entitet*	☐ RDA*
☐ 20 - 50 uposlenih*	☐ Kanton*	☐ Poslovno udruženje*
☐ 5 - 20 uposlenih*	☐ Opština*	☐ Udruženje*
☐ < 5 uposlenih*	☐ Ostalo*	☐ Ostalo*

* Molimo tačno navedite: _____

Osoba za kontakte: _____ Kontakt za informacije: _____

Naziv prepreke:

Problem koji je u pitanju:

1-

2-

3-

Zašto se ovo može smatrati preprekom?

1-

2-

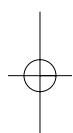
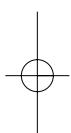
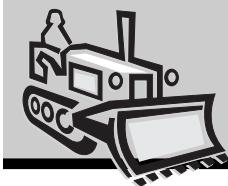
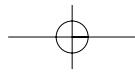
3-

Rješenje koje može dati Buldožer:

Predmet povodom kojeg treba poduzeti radnju:

VAŽNO: Molimo da tačno navedete konkretni zakon ili propis koji treba izmijeniti ili dopuniti kao i o kome članu se radi.

Na posebnom listu papira priložite originalni tekst kao i svoje komentare kako bi novi tekst trebao glasiti.

Izdavač: "Buldožer" komisija
mart 2003. godine

